

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 600 F per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie: Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

RECHTERS, ADVOCATEN EN GERECHT IN NEW-YORK⁽¹⁾

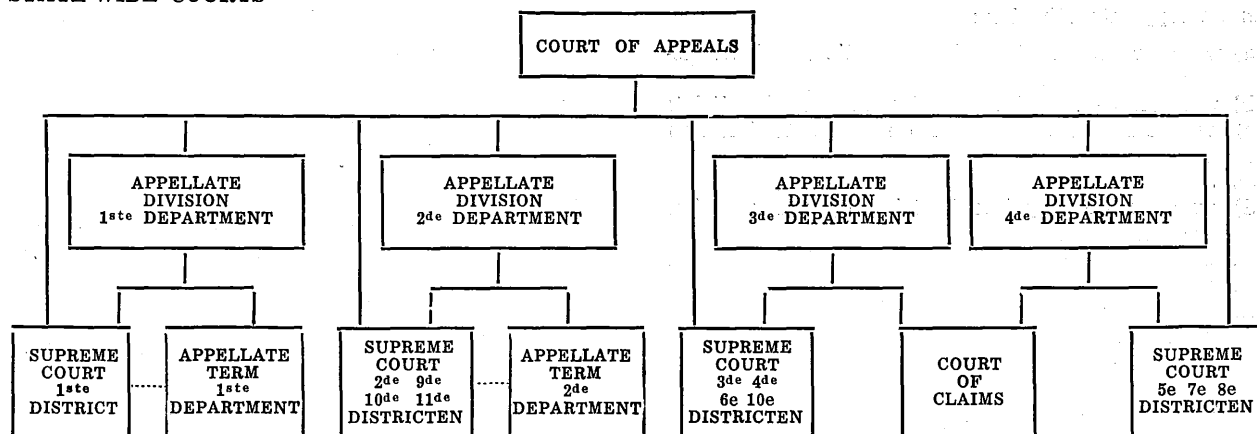
New York is één van de 13 staten die in 1788 de federale grondwet der Verenigde Staten ondertekenden. De Staat is verdeeld in 62 geografische eenheden (counties) en verder in cities, townships en boroughs (2). New York telt ongeveer 17 miljoen inwoners waarvan meer dan 8 miljoen in New York City wonen. De wetgevende macht is toevertrouwd aan 58 Senatoren en 150 Volksvertegenwoordigers. De hoofdstad is Albany. New York City telt 5 boroughs: Brooklyn, Bronx, Manhattan, Queens en Richmond. Deze vijf New York City boroughs vormen tevens elk een Staatscounty.

Naast het onderscheid tussen staats- en federale

rechtsorganen moeten we in deze uiteenzetting rekening houden met de specifieke New York City rechtbanken. In een eerste deel zullen we een beeld trachten te schetsen van deze drie totaal gescheiden jurisdicties. Met een schema hopen wij het overzicht van het New Yorkse gerechtsapparaat enigszins te verduidelijken.

Verschillende balies groeperen de 25.000 New York City advocaten. De meest representatieve groepering is ongetwijfeld de « Association of the Bar of the City of New York ». Het tweede deel van dit artikel zullen we aan een meer gedetailleerde studie van deze balie wijden.

STATE-WIDE COURTS



I. De verschillende jurisdicties

A. De New-York State Courts.

« It is characteristic of an immature system of law that it is beset by a multiplicity of courts. » (Arthur T. Vanderbilt). (3).

Tot in 1962 bestonden er in New-York 21 verschillende jurisdicties. Aanvankelijk gepland naar het Engelse systeem werden ze voor het eerst door de grondwet van 1846 gereorganiseerd. De New-Yorkse hervorming gold toen als uitstekend en werd in meer-

dere Staten der Unie nagevolgd. Honderdtwintig jaar economische evolutie en een fenomenale autopark-uitbreiding vermeerderden gestadig het aantal jurisdicties en rechtbanken.

Vóór 1962 telde New-York meer dan 1.500 gerechts-hoven. De fragmentarische en vaak tegenstrijdige jurisdictie van deze Hoven werkte de belangen van partijen niet in de hand.

In 1953 werd de « New York Temporary Commission on the Courts » opgericht. De aanbevelingen van verschillende werkgroepen werden opgenomen in een « Court Reorganization Amendment » dat op 1 no-

vember 1961 door het kiezerskorps werd goedgekeurd.

Rekening houdend met de afbakening der territoriale competentie van de verschillende Hoven, beschrijven wij thans deze nieuwe organisatie.

1. De Court of Appeals.

Tot in haar terminologie vertoont de New-Yorkse gerechtelijke organisatie eigenaardigheden. In de meeste Staten wordt het Opperste Gerechtshof «Supreme Court» genoemd. New-York en Connecticut wijken van deze regel af. New-Yorks Opperste Gerechtshof zetelt in Albany. Het Hof is samengesteld uit een «chief judge» (voorzitter) en zes «associate judges», verkozen voor 14 jaar. Wanneer de rol overbelast is kan de gouverneur één of meerdere (max. 4) Supreme Court rechters aanduiden om tijdelijk in de Court of Appeals te zetelen. Nochtans mogen niet meer dan zeven rechters kennis nemen van een zelfde zaak. Het quorum vereist vijf rechters en minstens vier rechters moeten het eens zijn.

De Court of Appeals onderzoekt enkel rechtspunten. Er bestaan echter twee uitzonderingen:

a) alle doodvonnissen worden «de novo» onderzocht;

b) het Hof stelt een onderzoek in naar de feiten wanneer de Appellate Division een op nieuwe feiten gesteund wijzigend arrest heeft uitgesproken.

Partijen kunnen onmiddellijk in cassatie gaan:

a) tegen alle doodvonnissen;

b) wanneer een vonnis een New-York of federale wet voor ongrondwettelijk houdt en partijen hun argumenten in rechte hiertoe beperken;

c) tegen alle vonnissen in eerste aanleg waarin de Appellate Division een tussenvonnis heeft uitgesproken of een «motion for a new trial» ⁽⁵⁾ heeft afgewezen. In dit geval onderzoekt het Opperste Gerechtshof enkel de beschikking van de Appellate Division.

In volgende gevallen kunnen partijen in cassatie gaan tegen een in kracht van gewijsde gegaan arrest van de Appellate Division:

a) wanneer het arrest een interpretatie van de Staats- of Federale Grondwet inhoudt;

b) wanneer de Appellate Division een vonnis wijzigt;

c) wanneer het arrest van de Appellate Division niet met éénparigheid werd geveld («dissenting opinion»);

d) wanneer de Appellate Division op een «motion for a new trial» inging en appellant beweert dat het nieuwe vonnis hem onvermijdelijk in het ongelijk zal stellen.

In bepaalde gevallen kunnen partijen slechts beroep in cassatie instellen na hiertoe gemachtigd te zijn door de Court of Appeals of door de Appellante Division.

2. De Supreme Court.

De algemene bevoegdheid die wij aan onze rechtbanken van eerste aanleg toekennen wordt in New-York aan de Supreme Court toegekend. Deze instantie is burgerlijk en strafrechterlijk bevoegd en vonnist in «law» en in «equity». De rechters worden gekozen en vervullen hun mandaat gedurende 14 jaar. Tien jaar rechtspraak wordt van de kandidaat-rechters vereist. Ten einde de verkiezingen te vergemakkelijken werd New-York in 11 gerechtelijke districten verdeeld. Elk district, uitgezonderd het elfde, bevat meer dan één county. Een Supreme Court rechter mag in om het even welke county zetelen en hij kan ook tijdelijk naar een ander gerechtelijk district overgeplaatst worden. New-

York telt thans ongeveer 180 Supreme Court rechters. De grondwet voorziet één rechter voor 50.000 inwoners. Deze uniforme verdeling werd lang niet overal bereikt. Zo telt men in Albany (3de district) één rechter voor 68.000 inwoners en in Queens County (11de district) één rechter voor 164.000 inwoners. De meeste rechters zetelen in «trial» of in «special term».

«Trial» verwijst naar gedingen «in law» met of zonder tussenkomst van een jury ⁽⁶⁾. «Equity» gedingen worden steeds voor de «special term» gebracht ⁽⁷⁾.

3. De Appellate Division of the Supreme Court.

Wat het aantekenen van beroep betreft wordt New-York in vier departementen verdeeld. Elk departement bevat een «Appellate Division of the Supreme Court». De rechters vervullen hun mandaat gedurende vijf jaar en worden door de gouverneur benoemd uit de lijst van de Supreme Court rechters.

Deze Hoven van Appèl hebben speciale bevoegdheid in eerste instantie en een algemene competentie na appèl.

1. Speciale bevoegdheid in eerste instantie:

a) alle gedingen betreffende de toetreding, de schorsing en de schrapping van leden van de Balie;

b) alle vorderingen tot afzetting van magistraten;

c) wanneer partijen de feiten niet betwisten doch het niet eens zijn betreffende bepaalde rechtsvragen.

2. Competentie na appèl:

Beroep kan worden aangetekend tegen vonnissen van de Supreme Court, van de Appellate Term van de Supreme Court, van de New-York City Criminal Court, van de Family Court en van de Surrogate's Court.

Partijen kunnen verder appèl aantekenen tegen de vonnissen van de Court of Claims en tegen de beschikkingen van de State Industrial Board, een administratieve jurisdictie in Albany gevestigd.

4 De Appellate Term van de Supreme Court.

De nieuwe grondwet bepaalt dat de vier Hoven van Beroep (Appellate Division of the Supreme Court) in de schoot van de Supreme Court een Appellate Term kunnen oprichten. Teneinde het steeds groter aantal gedingen te beslechten werden in het 1ste en 2de gerechtelijk departement (New-York City) Appellate Terms opgericht. De onderscheiden Appellate Divisions duiden drie tot vijf Supreme Court rechters aan om in deze intermediaire Hoven van Beroep te zetelen. De bevoegdheid van de Appellate Terms stemt grosso modo overeen met die van de Appellate Divisions. Zij werden hoofdzakelijk in het leven geroepen om de Appellate Divisions te ontlasten. Met toestemming van de Appellate Divisions kan nochtans beroep aangetekend worden tegen de arresten van deze Appellate Tens.

5. De Court of Claims.

De Staat is souverain en kan in de «common law» traditie niet zonder zijn toestemming gedagvaard worden.

Thans bestaan er grondwettelijke beschikkingen die, in bepaalde gevallen, aan deze aansprakelijkheids-immuniteit een eind maken.

Wanneer een staatsburger een vordering instelt tegen de Staat of tegen een Staatsorgaan, en eveneens wanneer New-York een geding aanspant tegen een bepaald individu, dan zullen zij voor de Court of Claims dagvaardden. Rechtspleging en bevoegdheid van de Court of Claims zijn in de «Court of Claims Act» en in de «New-York Civil Practice Act» vastgelegd.

Tien rechters zetelen in deze jurisdictie. Met goedkeuring van de Senaat worden zij door de Gouverneur benoemd voor 9 jaar. Gebaseerd op het traditioneel Engelse «circuit-riding» beginsel, houdt de Court of Claims zittingen in verschillende steden. De meeste zaken worden nochtans tijdens de New-York City en Albany zittingen behandeld. Beroep kan worden aangetekend bij de Appellate Division (meer bepaald deze van het 3de en 4de gerechtelijk departement).

B. De New-York City Courts.

De belangrijkste wijzigingen in de Grondwet van 1961 troffen New-York City. Tal van typische stedelijke jurisdicties werden afgeschaft. Een opsomming gaat het kader van dit artikel te buiten. Vanaf 1 september 1962 werd het ingewikkelde systeem vervangen door een burgerlijke- en strafrechtbank, een Family Court en een Surrogate's Court. Deze vier rechtbanken hebben een algemeen territoriale bevoegdheid over New-York City.

1. De Civil Court of the City of New-York is bevoegd in alle schuldvorderingsgedingen tot 10.000 dollar en in «actions of replevin» (bezitsvorderingen) in zoverre de waarde van het onroerend goed dit bedrag niet overschrijdt. Bepaalde geschillen «in equity» betreffende onroerende goederen kunnen voor deze rechtbank gebracht worden op voorwaarde dat het plafond van 10.000 dollar niet overschreden wordt.

2. De bevoegdheid van de «Criminal Court of the City New-York» kan waarschijnlijk het best vergeleken worden met die van onze correctionele rechtbanken. Alle correctionele vervolgingen («misdemeanors»), uitgezonderd de «charges of libel» (pers-misdrijven) komen voor deze rechtbank.

De rechtspleging werd in de «Code of Criminal Procedure» vastgesteld. De meeste vonnissen worden door een alleenzettelende rechter uitgesproken. In bepaalde gevallen kan het geding voor een kamer met drie rechters gebracht worden.

3. De «Family Court» is bevoegd in alle familierechtelijke kwesties. Deze bevoegdheid is exclusief inzake onderzoek naar vaderschap, familieverlating, jeugdmisdadigheid, voogdij en alle familierechtelijke verzoeningsprocedures. Vanaf 1 september 1964 heeft deze rechtbank eveneens een uitsluitende bevoegdheid in alle adoptievraagstukken.

In de drie zoëven besproken rechtbanken worden de rechters voor tien jaar door de «Mayor» benoemd.

4. De Surrogate's Court is samengesteld uit verkozen rechters die een 14-jarig mandaat vervullen. Alle gedingen betreffende beheer en verdeling van nalatenschappen worden aan het oordeel van deze magistraten («surrogates») onderworpen.

Appel tegen vonnissen van deze specifieke New-York City instanties kan steeds bij de Appellate Division aangetekend worden.

C. De County-wide en de Local Courts.

Nu rest ons nog de strikt plaatselijke rechtbanken (local courts) en de territoriaal beperkte jurisdicties (county-wide courts) te vermelden.

1. New-York City op zichzelf telt vijf counties. De overige zevenenvijftig counties beschikken elk over een burger- en strafrechtelijke organisatie. De bevoegdheid van de county courts is in civiele zaken beperkt tot 6.000 dollar en tot een aanzienlijk aantal geschillen «in equity». Indien verweerder het geding op meer

dan 6.000 dollar schat. wordt het geding voor de Supreme Court aanhangig gemaakt. Parallel aan de Supreme Court hebben de County Courts een algemene strafrechtelijke bevoegdheid over alle bij «indictment» vervolgte misdrijven⁽⁸⁾.

Appel tegen de vonnissen van de County Courts wordt bij de Appellate Division aangetekend. De Counties beschikken eveneens over Surrogate's en Family Courts.

2. In de kleine agglomeraties (towns en villages) zetelen «Justices of the Peace» en «Police Justices». Hun functie kan best met die van onze vrederechters vergeleken worden. Burgerlijk zijn zij tot 500 dollar bevoegd. Op strafrechtelijk vlak is hun bevoegdheid beperkt tot overtredingen.

3. In de 61 steden (buiten New-York City) vinden wij plaatselijke rechtbanken met beperkte jurisdictie (city courts). De burgerlijke bevoegdheid van deze rechtbanken wordt door de plaatselijke wetgever bepaald en schommelt van 300 tot 6.000 dollar.

De strafrechtelijke bevoegdheid verschilt niet zo sterk van plaats tot plaats en is meestal beperkt tot kennisneming van overtredingen van plaatselijke wetten en reglementen.

De lokale rechters worden verkozen en pas de jongste wetten inzake gerechtelijke hervorming voorzien een professionele training voor deze magistraten.

Als een curiosum vermelden we tenslotte de New-York Peacemaker Courts die kennis nemen van alle geschillen met Indiaanse stammen⁽⁹⁾.

Nota: Enkele gegevens betreffende de bezoldiging van de leden der magistratuur in New-York.

Vermelden we slechts enkele barema's. Zo bedraagt de bezoldiging van de Chief Judge van de Court of Appeals 39.000 dollar; de associate judges in hetzelfde Hof verdienen 35.000 dollar en allen ontvangen een bijzondere 5.000 dollar vergoeding voor representatiekosten. Supreme Court rechters in New-York City ontvangen 34.500 dollar, zij die buiten New-York City zetelen verdienen gemiddeld iets minder dan 30.000 dollar. De rechters in de County-wide en Local Courts verdienen gemiddeld 20.000 dollar.

D. De Federal Courts.

Verscheidene Federale gerechtshoven zijn in New-York gevestigd. Achtereenvolgens bespreken wij de U.S. Court of Appeals, de U.S. District Courts, de U.S. Customs Court en de U.S. Tax Court.

1. De U.S. Court of Appeals is de hoogste federale gerechtelijke instantie in New-York. Negen rechters zetelen in dit Hof. Dit Hof van Beroep is één van de elf federale courts op Appeals verspreid over het grondgebied der Verenigde Staten. Appel wordt bij dit Hof aangetekend tegen de vonnissen van de Federal District Courts in New-York, Connecticut en Vermont. In het raam van het federale rechtsgebouw geniet het New-Yorkse Hof een bijzonder gezag.

2. Twee federale District Courts zetelen in New-York City.

De civiele bevoegdheid van deze rechtbanken is tot kennisneming van de volgende geschillen beperkt:

a. gedingen waarbij ingezetenen van verschillende Staten betrokken zijn en de betwiste bedragen 10.000 dollar overschrijden;

b. wanneer de vordering gebaseerd is op de Federale Grondwet of op federale wetten en de betwiste sommen 10.000 dollar overschrijden;

c. wanneer een federale wet, in het raam van de Grondwet, uitdrukkelijk bevoegdheid toekent aan deze District Court.

De strafrechtelijke bevoegdheid is beperkt tot federale misdrijven.

Beroep kan worden aangetekend bij de federale Court of Appeals, alhoewel in bepaalde gevallen rechtstreeks appel kan worden aangetekend bij het Opperste Gerechtshof (Supreme Court) in Washington, D.C.

3. De U.S. Customs Court behandelt alle douane-geschillen. Appel wordt aangetekend bij de U.S. Court of Customs and Patent Appeals in Washington, D.C.

4. De U.S. Tax Court heeft een beperkte bevoegdheid in fiscale zaken. De Tax Court zetelt feitelijk in Washington en haar zestien rechters houden zitting in de verschillende Staten. Omwille van het groot aantal geschillen in New-York zetelt het Hof veertien dagen per maand in New York City. Appel wordt aangetekend bij de U.S. Court of Appeals.

II. De Balie

A. Enkele cijfers.

In New-York City wonen ongeveer 35.000 juristen (lawyers) waarvan dertigduizend actief in het recht-leven betrokken zijn. Vijftienduizend zijn praktiserende advocaten. Alleen advocaten geven adviezen, stellen contracten op, vertegenwoordigen partijen voor de verschillende jurisdicties en nemen tenslotte een groot aantal functies waar die in België tot de uitsluitende bevoegdheid der notarissen behoren. Ongeveer de helft van deze advocaten werkt volkomen zelfstandig. Twaalfduizend vijf honderd advocaten werken in «law firms». Het aantal medewerkers in deze law firms varieert van twee of drie tot 160. Deze associaties zijn opgericht onder de vorm van «partnerships» omdat de wet in New-York, zoals in de meeste andere Staten, de oprichting («incorporation») van een advocatenvennootschap verbiedt. De law firms zijn samengesteld uit eigenlijke partners («owners») en bezoldigde medewerkers («associates»). De taken en honorariaverdeling verschilt. In de grotere law firms bestaat over het algemeen een geschreven akkoord. Een der meest verspreide vormen van honorariaverdeling steunt op het begrip «inbreng». Cliënten vragen een onderhoud met een bepaalde partner en op grond van de aangebrachte zaak wordt de participatie vastgesteld. In bepaalde kantoren wordt voor elke partner bij de aanvang van het jaar de procentuele deelneming in de globale honoraria vastgesteld op grond van de prestaties en «inbreng» tijdens het afgelopen jaar.

Het tewerkgestelde personeel verschilt eveneens. Het grootste kantoor biedt werkgelegenheid aan 350 accountants, secretaressen, bibliothecarissen, bedienden, stenodactylos en loopjongens.

Drieduizend juristen werken in industriële en commerciële ondernemingen in New-York City. Alhoewel de meeste staatsorganen vertakkingen hebben in New-York City stelt de New-Yorkse centrale administratie het overgrote deel van haar 1.500 juristen tewerk in Albany.

Veel juristen vinden bovendien een betrekking in één der talrijke federale overheidsorganen en gerechtshoven in New-York. Vijfhonderd juristen werken in het New-Yorkse stedelijke bestuur.

Dit alles doet onvermijdelijk denken aan wat Tocqueville (De la démocratie en Amérique) meer dan

honderd jaar geleden schreef: «Ici, le droit est tout... La noble définition du droit, selon laquelle rien n'est trop haut pour être hors de sa portée, ni trop bas pour être au-dessous de ses préoccupations, est probablement plus exacte en pratique dans ce pays que dans tout autre» (10).

B. Het georganiseerde balieleven.

Vijftig «bar associations» groeperen de New-York City advocaten. Elke kandidaat-advocaat moet slagen in een «bar examination». De Balies berusten volledig op het privé-initiatief en er bestaat geen wettelijke georganiseerde balie («integrated bar»), zoals dit in bepaalde Staten wel het geval is (b.v. Californië).

Bepaalde bar associations verenigen enkel gespecialiseerde advocaten, andere rekruteren vrij algemeen en een derde categorie groepeer advocaten van eenzelfde nationale afkomst, geloofsovertuiging of rechtsschool.

1. De «Association of the Bar of the City of New-York» is ongetwijfeld de voornaamste der zes grootste Balies.

Een beschrijving van de stichting en doelstelling van deze Balie voert ons terug naar het 19de eeuwse New-York en meer bepaald naar de jaren 1860-1870.

De Ieren vluchtten de beruchte aardappelhonger-snoed, de Duitsers en de Slaven zochten de vrijheid in de Nieuwe Wereld. New-York werd een geweldige smeltkroes voor tal van ontwortelden. Corruptie en gangsterisme vierden hoogtij. Er werd gejongleerd met verkiezingsuitslagen, ambtenaren en rechters werden omgekocht. Enige krachtige hoofdartikelen van de «New York Times» brachten verandering. De grote New-Yorkse krant brandmerkte de laksheid en moedeloosheid van de advocaten.

Tweehonderd advocaten vergaderden onder leiding van Samuel J. Tilden en stichtten in 1870 de eerste Balie. Voortaan stredden de New York Times en de jonge «Association of the Bar» met vereende krachten. In 1871 verliepen de verkiezingen regelmatig. De Staatswetgevende lichamen werden gezuiverd en omgekochte rechters werden afgezet.

Thans telt deze Balie ongeveer 8.000 leden. De Stafhouder (President) wordt voor twee jaar verkozen, 1200 commissieleden zetelen in zestig permanente en bijzondere commissies. De commissieleden worden door de Stafhouder benoemd op voordracht van de commissievoorzitters. Hun mandaat duurt drie jaar. De bevoegdheden van deze commissies zijn verscheiden en een volledige opsomming zou ons te ver brengen. Een vijftal commissies vertonen echter zeer bijzondere kenmerken.

2. Enkele specifieke commissies.

a) Committee on the Judiciary. Deze commissie, bestaande uit een voorzitter en 21 leden, stelt een onderzoek in naar de morele en professionele waarborgen van alle kandidaat-rechters. Alhoewel slechts een advies wordt uitgebracht voelen de Gouverneur, de City Mayor en eventueel de President der Verenigde Staten, wanneer het de benoeming van een federale rechter betreft, zich in de meeste gevallen gebonden. Het belang van deze commissie wordt in het kader van het zoëven geschetste historisch perspectief het best begrepen. Stippen we terloops aan dat de banden tussen balie en magistratuur zeer nauw zijn. Veel advocaten vervullen één of meerdere mandaten als rechter en keren nadien terug naar hun kantoor. Zij blijven lid van de «Association» en nemen aan alle activiteiten deel.

b) Committee on Municipal Affairs. Bijna onvermijdelijk kent het bestuur van een wereldstad zoals New-York periodes van corruptie. De « Association » heeft steeds de strijd aangeboden tegen onwettelijke praktijken en haar richtlijnen beïnvloeden ongetwijfeld de plaatselijke verkiezingen en benoemingen. De « Association » is één van de belangrijkste « pressure groups » wat, op het nationale vlak, eveneens geldt voor de « American Bar Association ».

c) Het « Committee on Grievances », zo oud als de Balie zelf, is de voornaamste disciplinaire overheid voor de New York City advocaat. Een nauwe samenwerking bestaat tussen deze commissie en soortgelijke tuchtraden in andere « bar associations ».

Bij deze tuchtraad kan klacht ingediend worden tegen de 25.000 in de City praktizerende advocaten. Een permanente staf stelt een eerste onderzoek in. Zo het besluit van de staf negatief is wordt de klager geconvoceerd en wordt hem op de ongegrondheid van de klacht gewezen. Indien de klacht gegrond is wordt de zaak voor het voltallig comité gebracht. Het comité kan enkel een advies uitbrengen betreffende het al dan niet in beschuldiging stellen van de confrater voor de Appellate Division. Schrapping en schorsing kunnen slechts door de rechterlijke macht uitgesproken worden. Het advies van inbeschuldigingstelling moet steeds goedgekeurd worden door het « Executive Committee » (permanent bestuur van de « Association »).

In geval van bevestiging wordt de zaak door de Balie zelf aanhangig gemaakt. Deze bevoegdheid van de Balie berust op geen enkel mandaat en steunt uitsluitend op een traditionele erkenning van haar moreel interventierecht. Dit verklaart hoe achttuizend verenigde advocaten het gedrag van al hun confraters kunnen controleren. Klacht kan bij de commissie niet enkel ingediend worden tegen advocaten doch ook tegen rechters. Partijen worden tegen partijdige of onbekwame rechters beschermd maar de rechters worden op hun beurt beschermd tegen een ontgoochelde partij. Daarom heeft de magistratuur steeds met het Grievance Committee samengewerkt. Verder heeft het Grievance Committee steeds getracht het publiek te beschermen tegen allerlei commerciële, financiële en sociale adviseurs zonder enige juridische scholing.

d) Het « Committee on the Bill of Rights » speelt een zeer voorname rol in de emancipatie van de Amerikaanse negerbevolking. Vanaf dit jaar heeft het comité consultatiebureaus opgericht in de Zuidelijke Staten en leden van de « Association » verdedigen de negers voor de zuidelijke jurisdicties.

De activiteiten van het comité zijn echter niet beperkt tot discriminatievraagstukken. Alle federale- of staatsinterventies die constitutioneel gewaarborgde rechten (11) schenden, worden onderzocht.

e) De vijfde en laatste hier besproken commissie houdt alle leden op de hoogte van de recente evoluties in verschillende rechtstakken. Negen secties in het

« Post Admission Legal Education Committee » brengen belangstellenden up-to-date in administratief recht en procedure, financieel en businessrecht, vennootschappenrecht, rechtsfilosofie, arbeids- en sociaal recht, rechtspleging, fiscaal recht, internationaal handelsrecht en erfenisrecht. Niet-leden van « Association » kunnen aan de werkzaamheden deelnemen.

Harvard Law School, Cambridge, Mass.
20 september 1965

Luc SCHUERMANS,
Doctor in de Rechten,
Licentiaat Notariaat,
Aspirant van het Nationaal
Fonds voor Wet. Onderzoek.

(1) In deze bijdrage heeft « New York » betrekking op de Staat New York. Telkens als wij de stad New York bedoelen, duiden wij dit aan door de term « New York City ».

(2) Een Staat wordt in « counties » ingedeeld. Een stad is samengesteld uit « boroughs ».

(3) Vanderbilt A.T., Brief for a better Court System, New York Times Magazine, 5 mei 1957.

(4) Het Opperste Gerechtshof in Connecticut noemt men de « Supreme Court of Errors ».

(5) Verzoekschrift gesteund op nieuwe feiten en bedoeld om een geschil een tweede maal aan het oordeel van dezelfde rechter of jury te onderwerpen.

(6) Het optreden van een Jury in burgerlijke zaken houdt in het Angelsaksisch recht nauw verband met het onderscheid common law-equity.

(7) Aristoteles definieerde de aequitas als de rechtzetting van een individueel geleden onrecht wanneer de toepassing van een wet, omwille van haar algemeen bindend karakter, onbevredigend is.

De geschiedenis van de « equity » procedure voert ons terug in de vroege Middeleeuwen toen Koningen nog rechtspraken. Gezeten onder een eik sprak de Heilige Lodewijk recht te Vincennes, terwijl in Engeland Willem de Veroveraar, James I, Edward I en Edward II persoonlijk menig rechtsgeschil beslechtten. Later hebben vooral de Engelse vorsten het te druk en delegeren zij deze bevoegdheden, aan de kardinaal-kanselier. Af en toe meenden de vorsten te mogen afwijken van de landswet (de « common law ») om in alle rechtvaardigheid een eind te stellen aan bepaalde misbruiken of ergerlijke situaties. De kardinaal-kanseliers, tevens biechtvaders en « geweten » van de koning, gingen veel verder en stichtten een reeks hoven die hun arresten vaak uitsluitend op morele overtuigingen steunden. « Equity » werd natuurrecht. Pas in 1875 schafte de gerechtelijke hervorming de Engelse « Court of Chancery » af. Voortaan vonnissen alle rechters « in law » en « in equity ». Bepaalde Amerikaanse koloniale Staten kenden soortgelijke bijzondere rechtbanken « in equity ». De procedure « in equity » bestaat thans nog en speelt een voorname rol in verband met de « trust » instelling en specifieke tenuitvoerlegging van bepaalde contracten. Nog steeds kan een jury zetelen wanneer een burgerlijk geschil « in law » voor de rechter wordt gebracht (meestal vordering van een bepaalde som). Onderzoekt de rechter de zaak « in equity » dan zetelt hij steeds alleen.

(8) Geschreven inbeschuldigingstelling verleden door een « grand jury ». Vóór de opening van elke zitting van een « criminal court » wordt een « grand jury » samengesteld. Deze jury beslist of er van staatswege voldoende redenen aanwezig zijn om een bepaalde persoon strafrechtelijk te vervolgen. Deze jury bestaat uit een aantal gezworenen dat varieert en meestal, naargelang de Staten, schommelt tussen 12 en 23.

(9) Het Amerikaanse Ministerie van Justitie werkt thans aan een enorm project dat een vergoeding beoogt toe te kennen aan alle Indiaanse stammen wier jachtvelden werden ontnomen. De grootste moeilijkheden betreffen natuurlijk de berekening van een min of meer billijke vergoeding, rekening houdend met de waarde der terreinen meer dan honderd jaar geleden. En wat zal het baten vermits de meeste Indianen toch al lang naar de eeuwige jachtvelden zijn verhuisd...

(10) Geciteerd door André Tunc in : « Le droit des Etats-Unis d'Amérique », Paris 1955.

(11) Amendementen 1 tot VIII en XIII tot XV van de Federale Grondwet.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het «Rechtskundig Weekblad»

Enkele kanttekeningen bij de reglementering van loonafstand en loonbeslag in de wet van 12 april 1965 op de bescherming van het loon der werknemers

I. «Evenwel zijn de bepalingen van de hoofdstukken V en VI niet toepasselijk op de overdrachten met vaste datum vóór de bekendmaking van deze wet.» Dit is de tekst van art. 56 lid 2 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers, die bijzonder de aandacht van de leen- en kredietmaatschappijen heeft getrokken, en in dit milieu wel een zekere bezorgdheid heeft verwekt.

Herinneren wij er vooreerst aan dat in het hoofdstuk V van de wet (meer bepaald art. 25), het beslag en overdraagbaar gedeelte van het loon wordt bepaald, en in vergelijking met de vroegere reglementering wordt beperkt (b.v. tot 5.000 fr. is er volledig verbod van beslag en overdracht), terwijl in het hoofdstuk VI de procedure betreffende de overdracht van het loon is geregeld, waaronder bepaalde op straf van nietigheid voorgeschreven formaliteiten.

In het algemeen is in de overeenkomsten van verkoop en (persoonlijke) lening op afbetaling (geregeld door de wetten van 9 juli 1957 en 5 maart 1955) een loonafstand opgenomen ten gunste van de verkopers en/of leners als waarborg voor de goede uitvoering der door de schuldenaars aangegane verplichtingen, dus als accessorium van de hoofverbintenis.

Welnu, volgens de tekst van het tweede lid van artikel 56, ontsnappen enkel de overdrachten met «vaste datum» vóór de bekendmaking van de wet aan de toepassing van de strengere bepalingen der hoofdstukken V en VI.

De term «vaste datum» werd door de geïnteresseerden meestal beschouwd in zijn juridische zin, zoals we deze vinden in artikel 1328 B.W.

Begrijpelijkwijze ontstond bij hen een zekere bezorgdheid nu de meeste kontrakten van verkoop en lening op afbetaling, daarin begrepen de loonafstand, door niet-geregistreerde onderhandse akten, resp. niet door een openbaar ambtenaar opgemaakte akten werden vastgesteld.

In die gedachtengang hebben sommigen onder hen, om een «vaste datum» (in de zin van art. 1328 B.W.) vóór de bekendmaking van de wet te verkrijgen, de hoofdinhoud van hun lopende kontrakten, daarin begrepen de loonafstand, laten vaststellen in een proces-verbaal van boedelbeschrijving door notaris opgesteld. Voor de meesten ontbrak hiervoor echter de tijd, vermits de wet reeds werd bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad van 30 april 1965..

Wij zijn evenwel van mening dat de term «vaste datum» niet in de juridische zin van art. 1328 B.W. maar in zijn gewone, profane zin, door de wetgever werd gebruikt en steunen hiervoor op de parlementaire handelingen en besprekingen die de stemming van de wet voorafgingen (1).

In het wetsontwerp luidde artikel 56 als volgt: «Deze wet treedt in werking op de eerste dag van de vierde maand volgend op die gedurende welke zij in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt.»

Het werd door senator Hambye geamendeerd met toevoeging van een tweede lid: «Evenwel zijn de bepalingen der hoofdstukken V en VI niet van toepassing op het beslag verricht of de overdracht toegestaan vóór 1 april 1965.»

In een tweede amendement van senator de Stexhe heette het: «Evenwel zijn de bepalingen der hoofdstukken V en VI niet van toepassing op de overdrachten met vaste datum vóór de bekendmaking van

de wet» (het is dit amendement dat werd aanvaard en in de definitieve wettekst is opgenomen).

De amendementen van de senatoren Hambye en de Stexhe beoogden de bescherming der verworven rechten, hetgeen door senator de Stexhe als volgt werd toegelicht (2):

— de loonoverdracht is in het algemeen het accessorium van een hoofdkontrakt of hoofverbintenis; inzake verkoop en lening op afbetaling bij wijze van waarborg.

— volgens het wetsontwerp zou de nieuwe wet (waar in de mogelijkheden voor overdracht van en beslag op loon ernstig worden beperkt en ingekort) niet alleen van toepassing zijn op de overdrachten welke in de toekomst zouden worden aanvaard, maar ook op diegene die het accessorium zijn van een overeenkomst, reeds vóór de nieuwe wet tot stand gekomen.

— hierdoor zou in bepaalde gevallen de waarborg gewoon vervallen (indien het loon van de cedant niet hoger is dan 5.000 fr. per maand) of verminderen (tussen 5.000 en 8.000 fr. kan het loon slechts voor één/vijfde worden overgedragen, terwijl de hoofdovereenkomst of verbintenis zou behouden blijven...; dit is in strijd met de verworven rechten.

— daarbij kan dit tot gevolg hebben dat de volledige overeenkomst zou vernietigd worden, vermits de waarborg, vaak een essentieel element (het weze hier opgemerkt dat de meeste persoonlijke leningen slechts worden toegestaan als de ontlener bezoldigde is, en afstand doet van het overdraagbaar gedeelte van zijn loon), verdwijnt of grondig wordt gewijzigd.

Senator de Stexhe stelde dan ook dat ter bescherming van de verworven rechten de hoofdstukken V en VI niet van toepassing mochten verklaard worden op de vóór de bekendmaking van de wet reeds bestaande overdrachten, terwijl anderzijds het gebruik van geantidateerde documenten diende vrijgesteld te worden. Hij preciseerde als volgt: «il ne s'agitrait évidemment pas de produire demain, en vue d'échapper à l'application de la loi, une cession antidatée. Mais toutes les cessions qui ont date certaine parce qu'jointes à un acte authentique ou notifiées par huissier ou acceptées officiellement par le débiteur, doivent suivre le sort du contrat principal dont elles sont l'accessoire».

Het komt ons voor dat uit het opzet van het amendement (nl. de bescherming der verworven rechten) en uit de laatste passus van de geciteerde woorden duidelijk blijkt dat alle akten, inhoudende loonafstand, waarvan voor de oprechtheid van de dagtekening, een bewijs of ekwivalent vermoeden bestaat, kunnen en dienen beschouwd te worden als hebbende een vaste datum, dus niet in de strikt juridische zin, maar wel in de gewone betekenis van de term.

Antidatering is vanzelfsprekend onmogelijk in het geval van authentieke akten of van door deurwaarder betekende akten (hier denke men aan de met deurwaardersexploot vóór de bekendmaking van de wet betekende loonafstanden).

Ook menen wij dat de oprechtheid van de dagtekening bewezen en het antidateren uitgesloten is:

— wanneer door de debiteur afkortingen zijn verricht, overeenkomstig het kontraktueel schema.

— wanneer hij zijn handtekening op het kontrakt erkent of niet ontkent.

— wanneer de datum van het kontrakt (van de akte)

samenvalt met de datum van uitbetaling der ontleende gelden, uitbetaling hetzij met postoverschrijving of postassignatie.

— wanneer de afstand niet betekend is met deurwaardersexploot, doch door de werkgever afhoudingen worden verricht zonder protest vanwege de schuldenaar.

In deze niet limitatieve opsomming dient wel voor ogen gehouden dat de loonafstand een onderdeel of accessorium is van het kontrakt van lening, steeds vervat in één en dezelfde akte, zodat wanneer wij gewagen van de datum van het kontrakt, dit onvermijdelijk ook de datum van de loonafstand is.

Het feit dat het probleem der tegenstelbaarheid aan derden hier niet ter sprake komt, doch enkel de bekommernis antidatering, met de bedoeling de nieuwe wet te ontduiken, te vermijden, bewijst eveneens dat de term «vaste datum» in de gewone betekenis van het woord te nemen is.

Tenslotte lijkt het ons dat een andersluidende opvatting het amendement, en dus ook het bewuste lid twee van artikel 56, waarvan toch het opzet was de verworven rechten te beschermen, zonder enig praktisch nut of draagwijdte zou maken, vermits de meeste loonafstanden (althans deze die het accessorium zijn van de verkopen en leningen op afbetaling) toch niet geregistreerd zijn, of evenmin opgenomen in een akte door een openbaar ambtenaar opgemaakt, en dus toch onder de toepassing van de nieuwe wet zouden vallen.

Wij menen dan ook te moeten besluiten dat volgens het tweede lid van art. 56, déze loonafstanden ontsnappen aan de toepassing van de hoofdstukken V en VI, waarvan de dagtekening en het bestaan vóór de bekendmaking van de wet, op ondubbelzinnige wijze kan bewezen en aangetoond worden, en dit bewijs mag met alle middelen van recht verschaft worden.

II. Meteen kan ook de vraag gesteld worden welke wet van toepassing is op loonafstanden die buiten de toepassing blijven van de wet van 12 april 1965, wijl in een vorig artikel van de wet n.l. 54, tweede lid, de wet van 18 augustus 1887, die de afstand van en het beslag op loon regelt, zonder enig voorbehoud of uitzondering, wordt opgeheven.

Alhoewel het voor de hand ligt dat het de wet van 18 augustus 1887 moet zijn, is het een anomalie in de nieuwe wet dit niet uitdrukkelijk te hebben voorzien.

III. Onder het regime van de wet van 1887 kon men bezwaarlijk spreken van samenloop van loonafstand en beslag op loon (beslag onder derden), vermits deze wet voorzag dat 1/5 van het loon vatbaar was voor beslag, en 2/5 voor afstand of overdracht. De wetten betreffende de verkoop op afbetaling en de (persoonlijke) lening op afbetaling (3) beperkten wel het overdraagbaar gedeelte van het loon tot 1/5, doch dit bleef onderscheiden van het voor beslag vatbaar gedeelte.

Ingevolge de nieuwe wet van 12 april 1965 hebben overdracht en beslag op loon, steeds dezelfde fractie van het loon tot voorwerp. Daar de wet geen regeling voorziet voor het geval overdracht en beslag op loon samengaan, menen wij dat de gemeenrechtelijke voorschriften, inzake overdracht van schuldvordering en beslag onder derden hier van toepassing zijn:

a) *Beslag na afstand*: door de betekening van de overdracht van schuldvordering verdwijnt de schuldvordering uit het patrimonium van de cedant, om over te gaan in dit van de cessionaris (4).

Hieruit volgt dat elk beslag onder derden der schuldeisers van de cedant, na de betekening van overdracht van schuldvordering, zonder enig voorwerp is (5).

b) *Afstand na beslag*: ten opzichte van de beslaglegger, die beslag gelegd heeft op de vordering vóór de betekening van de overdracht dezer vordering aan de schuldenaar, is die vordering nog niet verdwenen uit het patrimonium van de cedant.

Het vonnis, waarbij een beslag onder derden van waarde verklaard wordt, verwekt echter geen overdracht (transport) van schuldvordering ten gunste van de beslaglegger (6).

Daar de betekening van de overdracht van de schuldvordering als verzet geldt, zal de overdracht betekend na beslag de cessionaris toelaten in samenloop te komen met de beslaglegger voor wat betreft de verdeling bij omslag (7).

G. ARTS,
advocaat te Antwerpen.

- (1) Senaat, Parlementaire Handelingen 1964-1965, p. 1250-1251.
- (2) Idem.
- (3) Artikels 20 en 4.
- (4) De Page, IV, p. 420, n° 438.
- (5) De Page, IV, p. 420 n° 440.
- (6) De Page, IV, n° 392, p. 382; Laurent, XVII, n° 552.
- (7) De Page, IV, n° 435, p. 417, in noot.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 2 april 1965.

Voorzitter: M. Rutsaert.

Raadsheer-verslaggever: M. Hallemans.

Eerste Advocaat-generaal: M. Ganshof van der Meersch

Advocaat: Mr. Van Rijn.

Bediendenovereenkomst. — Opzegging zonder voorafgaande kennisgeving. — Hoe moeten de zwaarwichtige redenen uitgedrukt worden?

Naar luid van art. 18 van de wet op het bediendencontract mag de opzegging niet zonder voorafgaande kennisgeving geschieden, tenzij om zwaarwichtige redenen, waarover de rechter uitspraak doet, en kunnen alleen de redenen betekend bij aangetekende

brief, gezonden binnen drie dagen na de opzegging, aangevoerd worden tot wettiging van de opzegging.

Deze redenen moeten derwijze worden uitgedrukt, dat zowel de andere partij als de rechter in staat wordt gesteld de zwaarwichtigheid ervan te beoordelen. De aangetekende brief mag weliswaar worden aangevuld door een verwijzing daarin naar andere gegevens, doch alleen mits het geheel de mogelijkheid biedt om met zekerheid en bepaaldelijk de zwaarwichtige redenen te beoordelen die de opzegging wettigen.

P.V.B.A. Combori t./ Verhaegen.

Gelet op de bestreden sententie, op 21 mei 1963 gewezen door de Werkrechtshoofdraad van Beroep te Antwerpen, kamer voor bedienden;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van

de artikelen 18 van het koninklijk besluit van 20 juli 1955 tot ordening van de wetten betreffende het bediendencontract, 1354 en 1355 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat de bestreden sententie eiseres veroordeelt om aan verweerder een bedrag te betalen van 150.000 frank als schadevergoeding wegens contractbreuk om reden: « dat niets bewijst dat Van Belleghem kennis had van het geschrift als bekentenis bestempeld en zo beweerd op 19 maart 1960 ondertekend; dat zodanige bekentenis zonder bindende kracht is wanneer zij een bewijs in het leven roept dat een recht doet vervallen of een rechtsverhouding doet ontstaan in verband waarmee de wet bijzondere pleegvormen oplegt of waarborgen eist », en « naar luid van artikel 18 van de wet op het bediendencontract de opzegging niet zonder voorafgaande kennisgeving kan geschieden tenzij om een zwaarwichtige reden waarover de rechter uitspraak doet, en alleen de redenen betekend bij aangetekende brief gezonden binnen drie dagen na de opzegging kunnen aangevoerd worden tot wettiging van de opzegging; dat deze wetsbepaling dus duidelijk voorschrijft dat de redenen in de opzeggingsbrief dienen vermeld te worden; dat in kwestieuze opzeggingsbrief alleen sprake is van ontslag voor onregelmatigheden; dat deze feiten zo algemeen zijn naar tijd, plaats en omstandigheden dat zij niet vatbaar zijn voor bewijs, en noch minder voor tegenbewijs, temeer daar de gekwoteerde feiten, evenmin als in het afdankingsschrijven, niet nader worden gepreciseerd; dat inderdaad het afwijken van de beschikkingen van de wet op het bediendencontract, die steeds op strikte wijze dient geïnterpreteerd te worden, aanleiding zou geven tot allerlei misbruiken, daar het zou volstaan om de wetsbepalingen te omzeilen, de werknemer te dwingen in onbekende omstandigheden tot het tekenen van een geschrift naar hetwelk dan later naar willekeur zou kunnen verwezen worden, om een onmiddellijke doorzending te motiveren »,

terwijl 1) het vereiste van artikel 18 van de gecoördineerde wetten betreffende het bediendencontract ertoe strekt dat de doorgezonden partij binnen drie dagen kennis zou hebben van de reden van de doorzending, zodat dienaangaande een controle kan uitgeoefend worden, en dat het aangetekend schrijven kan vervangen worden door elk equivalente daad waaruit blijkt dat de opgezegde partij binnen drie dagen de reden tot opzegging heeft gekend, zodat, in ieder geval, in het aangetekend schrijven van opzegging geldig en wettelijk kan verwezen worden naar een verklaring van dezelfde datum waarin de opgezegde partij de realiteit van de motieven erkent (schending van artikel 18 van de gecoördineerde wetten betreffende het bediendencontract),

2) de schriftelijke bekentenis van verweerder door eiseres terecht kon ingeroepen worden als bewijs van de redenen van de opzegging, temeer daar de bestreden sententie zelf vaststelt dat de bewering volgens welke deze bekentenis van verweerder zou verkregen zijn door bedreiging of chantage, uit niets gebleken is (schending van alle ingeroepen wetsbepalingen),

3) het voldoende is dat verweerder binnen drie dagen van de opzegging kennis heeft van de feiten die hem als zwaarwichtig verweten worden (schending van artikel 18 van de gecoördineerde wetten betreffende het bediendencontract, de opzegging niet zonder voorafgaande kennisgeving mag geschieden, tenzij om zwaarwichtige redenen, waarover de rechter uitspraak doet, en alleen de redenen betekend bij aangetekende brief, gezonden binnen drie dagen na de opzegging,

kunnen aangevoerd worden tot wettiging van de opzegging;

Overwegende dat deze redenen derwijze moeten worden uitgedrukt, dat zowel de andere partij als de rechter in staat gesteld worden hun zwaarwichtigheid te beoordelen;

Overwegende dat de aangetekende brief weliswaar mag aangevuld worden door een verwijzing daarin naar andere gevens, doch alleen mits het geheel de mogelijkheid biedt om met zekerheid en bepaaldelijk de zwaarwichtige redenen te beoordelen die de opzegging wettigen;

Overwegende dat uit de bestreden sententie blijkt, dat in de aangetekende brief de opzegging gemotiveerd werd in de volgende bewoordingen: « onder verwijzing naar ons onderhoud van heden, bevestigen wij bij deze dat uw dienst bij ons een einde neemt op 19 maart 1960, wegens de onregelmatigheden die u hebt gedaan »;

Overwegende dat enerzijds, deze mededeling niet volstaat om de gewichtigheid te beoordelen van de redenen die de opzegging zouden wettigen en anderzijds uit de enkele vermelding van het « onderhoud van heden » en van « onregelmatigheden » niet valt af te leiden dat de aangetekende brief noodzakelijkerwijze verwijst naar het in de sententie beschreven en door eiser ondertekende geschrift;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 66 en 123 van de wet van 9 juli 1926 tot instelling van de werkrechtshraden, 1322, 1323 van het Burgerlijk Wetboek, en 97 van de Grondwet,

doordat de bestreden sententie eiseres veroordeelt tot betaling van een som van 150.000 frank als schadevergoeding wegens contractbreuk, om reden dat eiseres « aanbiedt te bewijzen door alle middelen van recht, getuigen inbegrepen: 1° dat de onregelmatigheden vermeld in het schrijven van 19 maart 1960 ondertekend door beroeper (thans verweerder) wel degelijk door deze werden gepleegd; 2° dat beroeper op 19 maart 1960 heeft bekend deze onregelmatigheden te hebben gepleegd, zonder dat enige dwang of bedreiging op hem werd uitgeoefend; ... dat deze feiten zo algemeen zijn naar tijd, plaats en omstandigheden, dat zij niet vatbaar zijn voor bewijs, en nog minder voor tegenbewijs, temeer daar de gekwoteerde feiten, evenmin als in het afdankingsschrijven, nader worden gepreciseerd »,

terwijl 1) eiseres in haar conclusie in hoger beroep aanbod te bewijzen « dat de onregelmatigheden vermeld in het schrijven van 19 maart 1960 ondertekend door appellant wel degelijk door deze gepleegd werden » en dat zij in deze conclusie meer bepaald deze onregelmatigheden kenmerkte door het feit dat verweerder in haar depot te As zich ongeoorloofde en buitensporige winsten had verschaft; dat hij zich schuldig had gemaakt aan bedrog of diefstal voor een totaal van 200.000 frank; dat hij uitdrukkelijk bekende dat hij fictieve facturen had opgesteld, op grond waarvan hij niet verworven commissies heeft uitbetaald aan zoon Deguitte (die werkzaam was in de firma « Decometa » van zijn vader en dat de plaats onverschillig is waar de precisering van de gekwoteerde feiten in de conclusie geschiedt (schending van de artikelen 1322 en 1323 van het Burgerlijk Wetboek),

2) de bestreden sententie zelf, wanneer zij de stelling van eiseres samenvat, dienaangaande betoogt: « dat beroepene (thans eiseres) daartegenover aanvoert dat het aangetekend schrijven van doorzending van 19 maart 1960 verwijst naar een bekentenis eveneens op 19 maart 1960 door beroeper ondertekend, waarin deze

laatste toegeeft fictieve facturen te hebben uitgeschreven ten bedrage van ongeveer 140.000 frank op naam van een zekere firma «Decometa» te Genk, fictieve commissienota's voor een bedrag van 27.668 frank in kas te hebben ingeschreven en dit aldus te hebben ontvreemd van zijn werkgever, de opbrengst van deze facturen te hebben gedeeld met zekere zoon D., feiten die onregelmatigheden uitmaken en die op 14 maart 1960 ter kennis zijn gekomen van de werkgever en dat dienvolgens beroeper zeer goed wist over welke onregelmatigheden het ging», zodat dienaangaande de bestreden sententie, door enerzijds te beslissen dat de ten bewijze aangeboden feiten niet voldoende gepreciseerd waren en anderzijds de precisering ervan zelf op te geven, op tegenstrijdige, minstens duistere motieven steunt (schending van artikel 97 van de Grondwet),

Over de drie onderdelen samen :

Overwegende dat, door aan te tonen dat de opzegging niet voldoet aan de vereisten van artikel 18 van de gecoördineerde wetten betreffende het bediencontract, de sententie haar dispositief wettelijk rechtvaardigt en dat ze ten overvloede onderzoekt of het aangeboden bewijs omtrent de gegrondheid van de aangevoerde zwaarwichtige redenen kan worden toegelaten;

Dat het middel, dat enkel tegen een overtollige reden opkomt bij gebrek aan belang niet ontvankelijk is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiseres in de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 22 mei 1964.

Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : M. Polet.

Advocaat-generaal : M. Delange.

Advocaten : Mrs Faurès en Simont.

Onrechtmatige mededinging. — Boycot. — Is vernietigingsboycot niet foutief, als hij een wettig belang verdedigt? — Niet gemotiveerde beslissing.

Is niet gemotiveerd naar het vereiste van artikel 97 grondwet, het arrest dat om de conclusie te verwerpen van eiser die deed gelden dat de tegen hem door verweerster getroffen maatregelen, die de opheffing van zijn handelsbedrijf hadden ten gevolge gehad, een fout opleverden hetzij omdat vernietigingsboycot altijd ongeoorloofd is, hetzij omdat het zo was in onderhavig geval, beslist dat boycot slechts foutief is als hij aanvallend is, dat hij dit karakter niet heeft wanneer hij de wettige belangen wil verdedigen van degenen die hem toepassen, dat het belang dat de uitgevers van geïllustreerde weekbladen hebben om de verkoop van hun uitgaven zo goed mogelijk te bevorderen volkomen wettig is en dat zij dus het recht hebben met elkaar een afspraak te maken om hun periodieken niet te laten verkopen aan personen die ze gebruiken voor leesportefeuilles, wanneer zij vaststellen dat door het bestaan van zulke portefeuilles de verkoop van hun uitgaven wordt verminderd.

Spijkel t./ Agence et Messageries de la Presse

Gelet op het bestreden arrest, op 1 juni 1962 gewezen door het Hof van Beroep te Brussel;

Over het middel afgeleid uit de schending van artikel 7 van het decreet van 2-17 maart 1791 «portant suppression des droits d'aides, maîtrises, jurandes et établissement de patentes», van de artikelen 6, 1131, 1133, 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek, alsmede van artikel 97 van de Grondwet,

doordat, *eerste onderdeel*, na het feit te hebben vastgesteld dat de beslissing van de uitgevers om hun illustraties niet meer te laten uitlenen, welke beslissing genomen werd zowel op verzoek van het Nationaal Verbond van Nieuwsweekbladen als van verweerster, ten aanzien van verweersters positie op de markt van de franstalige illustraties een boycotmaatregel was die voor eiser de uitoefening van zijn handelsbedrijf onmogelijk maakte, het bestreden arrest eisers rechtsvordering ongegrond verklaart omdat de boycot geen fout kan opleveren wanneer hij niet aanvallend is; dat hij dit karakter niet vertoont wanneer hij alleen de wettige belangen wil verdedigen van degenen die hem toepassen en dat in het onderhavige geval de uitgevers van geïllustreerde weekbladen er een wettig belang bij hadden zich te verstaan om hun periodieken niet te laten verkopen aan personen die ze gebruiken voor leesportefeuilles, een gebruik waardoor de verkoop van hun uitgaven verminderd wordt,

terwijl de boycot, ook al hebben de organisaties de verdediging van wettige belangen op het oog, niet als geoorloofd kan worden beschouwd wanneer het voor de door de maatregel getroffen persoon volstrekt onmogelijk wordt zijn eigen en op zich zelf geoorloofd handelsbedrijf uit te oefenen (schending van artikel 7 van het decreet van 2-17 maart 1791, 6, 1131, 1133, 1382 en 1384 van het Burgerlijk Wetboek);

doordat althans, *tweede onderdeel*, in zover het bestreden arrest de toelaatbaarheid van de boycotmaatregel tegen eiser uitsluitend wil rechtvaardigen door de overweging dat de organisatie van de boycot alleen de bescherming van wettige belangen op het oog had het niet passend heeft geantwoord op de conclusie van eiser die deed gelden dat «het op te lossen hoofdvraagstuk niet is, zoals de eerste rechter ten onrechte beweert, of het door de boycot beschermde belang al dan niet wettig is, maar wel of het door de gedaagde in hoger beroep ingeroepen belang de vernietiging kan wettigen van de handel die eiser in hoger beroep heeft opgericht en vele jaren heeft uitgeoefend» (schending van artikel 97 van de Grondwet) :

Over het tweede onderdeel :

Overwegende dat eisers rechtsvordering ertoe strekt de toepassing van boycotmaatregelen te beletten en vergoeding te verkrijgen van het nadeel dat hij daardoor zou hebben ondergaan;

Overwegende dat eiser bij conclusie, regelmatig genomen voor het hof van beroep, stelde «dat de vraag die in het onderhavige geval moet worden opgelost is of het belang dat de gedaagde in hoger beroep (hier verweerster) inroept, als wettig kan worden beschouwd gelet op het zware nadeel dat zij aan eiser in hoger beroep (hier eiser) toebréngt », dat dit vraagstuk niet is, zoals de eerste rechter ten onrechte beweert, of het door de boycot beschermde belang aldan niet wettig is, maar wel of het door de gedaagde in hoger beroep ingeroepen belang de vernietiging kan wettigen van de handel die eiser in hoger beroep heeft opgericht en vele jaren heeft uitgeoefend, ... dat hierop ontkennend moet worden geantwoord»;

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt dat

de boycotmaatregelen waaraan verweerster heeft deelgenomen, de opheffing van eisers handelsbedrijf ten gevolge heeft gehad;

Overwegende dat het arrest beslist dat deze boycot geen ongeoorloofde handeling is; dat het ter rechtvaardiging van die beslissing enkel stelt « dat om een fout op te leveren de boycot aanvallend moet optreden, dat hij evenwel dit karakter niet vertoont wanneer hij alleen de wettige belangen wil verdedigen van degenen die hem toepassen; dat het belang dat de uitgevers van geïllustreerde weekbladen hebben om de verkoop van hun uitgaven zo goed mogelijk te bevorderen, volkomen wettig is; dat zij dus het recht hebben zich te verstaan om hun periodieken niet te laten verkopen aan personen die ze gebruiken voor leesportefeuilles, wanneer zij vaststellen dat door het bestaan van zulke portefeuilles de verkoop van hun uitgaven verminderd wordt »;

Overwegende dat de rechter, als hij die redenen aan geeft, de conclusies verwerpt van eiser die deed gelden dat de tegen hem getroffen maatregelen een fout opleverden, hetzij omdat de vernietigingsboycot altijd ongeoorloofd is, hetzij omdat het zo was in het onderhavige geval, maar dat hij nalaat de redenen te vermelden die deze verwerping rechtvaardigen;

Dat het arrest dus niet met redenen omkleed is naar het vereiste van artikel 97 van de Grondwet;

Dat het tweede onderdeel van het middel gegrond is;

Om die redenen,

en zonder dat er grond bestaat om het eerste onderdeel van het middel te onderzoeken, dat geen ruimere vernietiging kan meebrengen;

Vernietigt het bestreden arrest, behalve in zover het het door eiser ingestelde hoger beroep ontvankelijk verklaart;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerster in de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Luik.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 5 maart 1964.

Voorzitter : M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever : M. Louveaux.

Advocaat-generaal : M. Mahaux.

Advocaten : Mrs. Simont, Dasseste en Van Rijn.

1. **Staatsmachten. — Macht van de rechters ten aanzien van door de administratie getroffen beslissingen.**
2. **Onrechtmatige overheidsdaad. — Gemeente. — Veiligheid van het verkeer. — Verplichting van voorzichtigheid.**

1. *Al hebben de rechters niet de macht de raadzaamheid van de door de administratie getroffen beslissingen te beoordelen, kunnen zij daarentegen over de wettelijkheid van deze beslissingen uitspraak doen.*

2. *Art. 3 van titel XII van het decreet van 16-24 augustus 1790 vertrouwt aan de gemeentelijke overheden de zorg toe de noodzakelijke maatregelen te treffen om de veiligheid van het verkeer in de straten te verzekeren, maar dat artikel verleent niet aan de door deze overheden te dien einde getroffen beslissingen een soeverein karakter, in die zin dat de gemeentelijke*

macht zou vrijgesteld zijn de verplichting van voorzichtigheid na te komen welke de artikelen 1382 en 1383 B.W. haar opleggen.

Gemeente Cuesmes t./ Bullita e.a.

Gelet op het bestreden arrest, op 30 oktober 1962 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 50 van het decreet van 14 december 1789 houdende inrichting van de municipaliteiten, 1 en 3 van de titel XI van het decreet van 16-24 augustus 1790 op de gerechtelijke inrichting, 1382, 1383, 1384 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest, dat het beroepen vonnis gewijzigd heeft, na verklaard te hebben dat de in de tussenkomst opgeroepene Bogaert aansprakelijk is voor het litigieus ongeval tot beloop van een vierde, vaststelt dat door de wielrijders, die de richting van Bergen namen, te verplichten te rijden op het rijwielpad dat gelegen is links van de baan ten opzichte van hun richting, en vervolgens ditzelfde pad te verlaten om terug de rechterkant van de rijbaan te nemen na deze laatste doorkruist te hebben, eiseres een bijzonder gevaarlijke toestand tot stand gebracht heeft in oorzakelijk verband met het litigieus ongeval, en dienvolgens beslist heeft dat ook eiseres aansprakelijk was voor de gevolgen van het ongeval tot beloop van een vierde, als gevolg waarvan het haar veroordeeld heeft om aan verweerders verschillende vergoedingen te betalen en zulks met de in tussenkomst opgeroepene, elkeen van hen gehouden zijnde bij ontstentenis van de andere tot beloop van de helft de schade te herstellen, terwijl, daar de openbare machten soeverein beslissen over de staat waarin de wegen zich moeten bevinden, hun aansprakelijkheid slechts kan op het spel staan indien zij in de uitvoering van hun beslissing het wettelijk vertrouwen van de gebruikers verschalkt hebben, met het gevolg dat het tot stand brengen van een bijzonder gevaarlijke toestand, op zich zelf, de aansprakelijkheid van eiseres niet kan in het gedrang brengen, daar, aangezien de rijweg zich in de toestand bevond waarin het bestuur beslist heeft dat hij zou zijn, het wettelijk vertrouwen van de gebruikers geenszins verschalkt werd en in elk geval het tot stand brengen van een bijzonder gevaarlijke feitelijke toestand geen fout uitmaakt zodra hij, zoals ter zake, zichtbaar is en al de voorzorgsmaatregelen getroffen werden, namelijk door het aanbrengen van tekens, om de gebruikers te verwittigen, waaruit volgt dat, door als fout ten laste van eiseres de feiten welke zij uiteenzet in aanmerking te nemen, de bestreden beslissing de regels geschonden heeft van de aansprakelijkheid van de openbare machten in zake wegenis en het wettelijk begrip van fout, en niet wettelijk met redenen omkleed is in zover zij de controle van de fout waarvan zij het bestaan bevestigt voor het Hof onmogelijk maakt;

Overwegende dat indien de rechters niet de macht hebben de raadzaamheid te beoordelen van de door de administratie getroffen beslissingen, zij, daarentegen, over de wettelijkheid van deze beslissing uitspraak kunnen doen;

Overwegende dat volgens artikel 3 van titel XI van het decreet van 16-24 augustus 1790 « al wat de veiligheid en het gemak van het verkeer in de straten betreft » toevertrouwd wordt « aan de waakzaamheid en aan het gezag » van de gemeenten;

Dat indien deze wetsbepaling aan de gemeentelijke overheden de zorg toevertrouwt de noodzakelijke maatregelen te treffen om de veiligheid van het verkeer in

de straten te verzekeren, zij niet aan de beslissingen te dien einde door deze overheden getroffen een soeverein karakter verleent, in die zin dat de gemeentelijke macht zou vrijgesteld zijn, de verplichting van voorzichtigheid na te komen welke de artikelen 1382 en 1383 van het Burgerlijk Wetboek haar opleggen;

Overwegende dat het arrest vaststelt dat de wielrijder, slachtoffer van het dodelijk ongeval waarvan sprake en die zich van Cuesmes naar Bergen begaf, verplicht was, krachtens de door eiseres aangebrachte verkeerstekens, het rijwielpad, links van de rijbaan gelegen, te volgen tot op 40 meter van een bocht die het zicht van de gebruikers verspert; dat op deze plaats, de wielrijder verplicht was de rijweg over te steken en een van Bergen komende auto slechts op een afstand van 60 meter kon opmerken; dat na het ongeval het rijwielpad aan de uit de richting van Bergen komende wielrijders verboden werd;

Overwegende dat in strijd met wat het middel beweert, het arrest niet vaststelt dat voorzorgsmaatregelen getroffen geweest waren (namelijk door het aanbrengen van verkeerstekens), om de andere weggebruikers te verwittigen van de hindernis die voor hen kan opduiken ten gevolge van de verplichting voor de wielrijders de rijweg op deze plaats over te steken;

Overwegende dat door erop te wijzen dat na het ongeval het rijwielpad aan wielrijders die in de richting van Bergen reden verboden werd, het Hof van Beroep, impliciet maar zeker, vaststelt dat de verplichting dit pad te volgen tot op 40 meter van een bocht welke de zichtbaarheid versperde en er de rijweg over te steken zonder noodzakelijkheid was opgelegd geweest;

Overwegende dat uit deze vaststellingen, het Hof van Beroep wettelijk heeft kunnen afleiden dat door aldus « een bijzonder gevaarlijke toestand » tot stand te brengen eiseres een fout gepleegd had;

Dat het middel naar recht faalt.

Wat de oproeping tot vrijwaring betreft:

Overwegende dat de verwerping van de voorziening elk belang ontnemt aan de oproeping door eiseres tot tussenkomst, ten einde bindendverklaring van het arrest voor de partij Bogaert;

Om deze redenen,

Verwerpt de voorziening en de oproeping tot tussenkomst;

Veroordeelt eiseres tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 20 april 1964.

Voorzitter : M. Belpaire.

Raadsheer-verslaggever : M. Naulaerts.

Advocaat-generaal : M. Depelchin.

Binnenscheepvaart. — Wetsbesluit van 12 december 1944. — In dienst stellen van sleepboten. — Zelfs voor het slepen van eigen vaartuigen. — Vereiste toelating.

Het in dienst stellen, met het oog op het slepen van binnenvaartuigen, van sleepboten die nog aan geen gewestelijke afdeling van de Belgische Sleepvaart-groepering toegewezen zijn, vereist de voorafgaande toelating van de commissaris, al waren de sleepboten gebruikt voor het slepen van vaartuigen die aan de eigenaar van de sleepboten behoren. Het louter in-

dienen van een aanvraag kan niet aangezien worden als een toelating.

Belgische Sleepvaartgroepering t./
Moorthamer en Caron.

Gelet op het bestreden vonnis, op 30 april 1963 in hoger beroep gewezen door de Correctionele Rechtbank te Hasselt;

In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de publieke vordering:

Overwegende dat eiseres niet veroordeeld werd tot de kosten van de publieke vordering; dat de voorziening mitsdien niet ontvankelijk is;

In zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de burgerlijke vordering:

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 2, 5, 6, inzonderheid 6, lid 3, 8 en 11 van de besluitwet van 12 december 1944 houdende oprichting van een Belgische Sleepvaartgroepering, 1 van het ministerieel besluit van 14 december 1944 betreffende de door de Dienst voor regeling der binnenvaart en de Belgische Sleepvaartgroepering toe te passen reglementen, 7 van het reglement van de beurtkantoren, goedgekeurd bij besluit van 18 februari 1942, en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden vonnis, bij bevestiging van de beslissing van de eerste rechter, verweerders heeft vrijgesproken van de betichting van: te Kwaadmechelen, op 29 mei 1962, met een sleepboot een ander schip te hebben getrokken, zonder in regel te zijn met de Belgische Sleepvaartvereniging en, bijgevolg, de rechtbank onbevoegd heeft verklaard om van de burgerlijke vordering van eiseres kennis te nemen, om reden: « dat dient aangestipt dat én sleepboot én gesleept schip eigendom zijn van dezelfde eigenaar; dat artikel 6 van de besluitwet van 12 december 1944 bepaalt dat de schepen kunnen ingeschreven worden op een beurtrol; dat de inschrijving derhalve facultatief is en de niet inschrijving op zich zelf derhalve niet strafbaar is; dat paragraaf 3 van ditzelfde artikel bepaalt dat voor de sleepboten die, op het ogenblik van het tot stand komen van de wet, nog niet zijn ingedeeld bij een bepaalde streek, de eigenaars de voorafgaande toelating van de bevoegde commissaris moeten vragen...; dat de eerste rechter dan ook terecht besluit, tevens steunend op artikel 7 van het reglement van de beurtkantoren, dat de commissaris geen willekeurige macht heeft; dat de eerste rechter terecht vaststelt dat Carron (tweede betichte) niets onverlet heeft gelaten om zich in regel te stellen door herhaalde malen vrijstelling te vragen van inschrijving op de sleeprol voor het slepen van eigen boten », en deze motieven niet wettelijk de vrijpraak van verweerders kunnen rechtvaardigen, terwijl de commissaris, beheerder van de Belgische Sleepvaartgroepering, alle de voor de uitvoering van de aan de groepering toevertrouwde opdracht vereiste bevoegdheden heeft,

terwijl artikel 6, paragraaf 3, van de besluitwet van 12 december 1944, bepaalt dat het in dienst stellen, met het oog op het slepen van binnenvaartuigen, van sleepboten die nog aan geen gewestelijke afdeling toegewezen zijn, de voorafgaande toelating van de commissaris vereist, terwijl eiseres voor de rechter staande heeft gehouden dat verweerders precies deze reglementaire bepaling hadden overtreden door met hun sleepboot « Elisa » het binnenvaartuig « Mathilde » te hebben gesleept of doen slepen, zonder dat zij beschikten over de voorafgaande toelating van de commissaris voor het in dienst stellen, met het oog op het slepen van binnen-

vaartuigen, van de sleepboot «Elisa» die nog aan geen gewestelijke afdeling toegewezen was, en terwijl deze feitelijke bewering geenszins door het vonnis tegengesproken wordt:

Overwegende dat verweerders vervolgd werden, op grond van artikel 1 van de besluitwet van 12 december 1944 houdende oprichting van een «Belgische Sleepvaartgroepering», om met een sleepboot een ander schip te hebben getrokken, «zonder in regel te zijn met de Belgische Sleepvaartgroepering»;

Overwegende dat gezegd artikel 6, met het oog op de na te komen formaliteiten, een onderscheid maakt tussen de sleepboten welke, krachtens het besluit van 24 september 1941, reeds toegevoegd waren aan een gewestelijke afdeling van de Belgische Sleepvaartgroepering (lid 2), en de sleepboten welke in dienst gesteld worden en die nog aan geen gewestelijke afdeling toegewezen zijn (lid 3); dat het in dienst stellen van sleepboten, in de omstandigheden bepaald in lid 3, een voorafgaande toelating vereist van de commissaris die de groepering beheerst, commissaris die alsdan bepaalt bij welke gewestelijke afdeling de sleepboot zal werkzaam zijn;

Overwegende dat het vonnis en de beslissing van de eerste rechter, waarvan het de beweegredenen verklaart over te nemen, alhoewel er uit blijkt dat het ten deze ging om een sleepboot gebruikt voor het slepen van een vaartuig dat aan de eigenaar van die sleepboot toebehoorde en die niet reeds toegevoegd was aan een gewestelijke afdeling van de Belgische Sleepvaartgroepering, geen onderscheid maken tussen de bepalingen van leden 2 en 3 van meergemeld artikel 6, maar deze bepalingen, ten onrechte, gezamenlijk toepassen; dat zij, om te beslissen dat het gebruik van voornoemde sleepboot niet onderworpen was aan de voorafgaande toelating van de commissaris, steunen, onder verwijzing naar artikel 7 van het reglement van de beurtkantoren, op de dubbele omstandigheid, enerzijds, dat de sleepboot gebruikt werd voor het slepen van een vaartuig dat aan de eigenaar van die sleepboot behoorde en, anderzijds, dat de commissaris geen willekeurige macht heeft om de aanvragen toe te staan of te weigeren, verweerder Carron, toen deze herhaalde malen vrijstelling gevraagd hebbende van inschrijving op de sleeprol voor het slepen van eigen boten;

Overwegende dat artikel 8, leden 1 en 4, van de besluitwet van 12 december 1944 bepaalt dat de minister de reglementen uitvaardigt die onder meer zullen bepalen «de voorwaarden, waarin de sleepboten, die gebruikt worden voor het slepen van vaartuigen die aan de eigenaars van deze sleepboten behoren, van de tussenkomst der inschrijvingskantoren der groepering zullen vrijgesteld kunnen worden»; dat uit de tekst van die bepaling blijkt dat, zo vrijstelling voorzien wordt in het bij artikel 6, lid 2, bepaalde geval, er aan de minister nochtans geen macht verleend wordt om vrij te stellen van de voorafgaande toelating van de commissaris, opgelegd door lid 3 van hetzelfde artikel;

Overwegende dat het uitvoeringsbesluit dezelfde draagwijdte heeft; dat het ministerieel besluit van 14 december 1944 zich er toe beperkt, «tot nader bevel als tijdelijk geldig» te houden, als reglement van de dienst voor regeling der binnenvaart, behalve in zover zij tegenstrijdig zijn met de bepalingen van voornoemde besluitwet van 12 december 1944, de diverse reglementen en voorschriften uitgevaardigd op grond van het besluit van 24 september 1941 betreffende, de werking van de Belgische Sleepvaartgroepering alsmede van de door dit organisme beheerde beurtkantoren; dat artikel 7 van het reglement van de beurtkantoren, genomen in uitvoering van artikel 7 van het bij de besluitwet van

5 mei 1944 vernietigde besluit van 24 september 1941, enkel bepaalt dat bedoelde vrijstelling, dit is de vrijstelling van de inschrijving op de beurtlijsten en van de tussenkomst van de beurtkantoren, wordt verleend op aanvraag van de eigenaar van de belanghebbende sleepboot, gericht tot het beurtkantoor waar de sleepboot is ingeschreven; dat het overigens geen vrijstelling kon toestaan van de voorafgaande toelating van de commissaris in de bij artikel 6, lid 3, van de besluitwet van 12 december 1944 bepaalde gevallen, vermits dit voorschrift vóór het in werking treden van laatstgenoemde besluitwet niet van kracht was;

Overwegende dat het in dienst stellen, met het oog op het slepen van binnenvaartuigen, van sleepboten die nog aan geen gewestelijke groepering toegewezen zijn, de voorafgaande toelating vereist van de commissaris, al waren de sleepboten gebruikt voor het slepen van vaartuigen die aan de eigenaar van de sleepboten behoren; dat het louter indienen van een aanvraag niet kan aangezien worden als een toelating in de zin van artikel 6, lid 3, van de besluitwet van 12 december 1944;

Overwegende dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden vonnis doch alleen in de mate waarin het uitspraak doet over de burgerlijke vordering van eiseres; verwerpt de voorziening voor het overige; beveelt dat melding van dit arrest zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerders tot de helft en eiseres tot het overige van de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar de Correctionele Rechtbank te Tongeren, zetelende in hoger beroep.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 14 januari 1965.

Voorzitter : M. Louveaux

Raadsheer-verslaggever : M. Polet.

Procureur-generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs. Fally en Dassesse.

Huur van handelshuizen. — Art. 3, lid 3, van de wet van 30 april 1951. — Recht van de huurder om de huur te beëindigen bij het verstrijken van elke driejarige periode. — Dwingend recht.

Het derde lid van art. 3 van de wet van 30 april 1951, volgens hetwelk de huurder de lopende huur kan beëindigen bij het verstrijken van elke driejarige periode, mits hij zes maanden tevoren opzegt bij deurwaardersexploot of bij ter post aangetekende brief, is in de wet ingevoegd om met name te vermijden dat een huurder verplichtingen die wegens de omstandigheden voor hem te zwaar geworden zijn, tijdens de gehele duur van de huur zou moeten voortnemen. Die bepaling, die uitgevaardigd is ter aanvullende bescherming van de handeldrijvende huurder, is dwingend recht. De wetgever heeft de partijen noch uitdrukkelijk noch impliciet het recht toegekend ervan af te wijken door een beding van het contract.

Van Vlasselaer en Van Damme t./ Van de Mert.

Gelet op het bestreden vonnis, op 19 december 1963 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel;

Over het middel, afgeleid uit de schending van artikel 3, inzonderheid derde lid, vervat in de wet van 30 april 1951 op de handelshuur en gewijzigd bij artikel 1, 2°, van de wet van 29 juni 1955,

doordat het bestreden vonnis beslist dat de tussen de partijen voor een ononderbroken duur van twaalf jaar gesloten handelshuur begonnen is op 1 maart 1959 en derhalve door de eisers, huurders, bij het verstrijken van de tweede driejarige periode niet kan worden beëindigd en deze beslissing doet steunen: a) op de redenen van de eerste rechter, hieruit afgeleid dat «vaststaat en door partijen erkend is niet alleen dat de verhuurder zich bij het aangaan van de huur niet heeft verzet tegen de handhaving van dat in het genoemde lid 3 (dit wil zeggen lid 3 van het in de wet van 30 april 1951 vervatte artikel 3) bepaalde recht, maar dat het beding waarbij «een ononderbroken duur van twaalf jaar» is vastgesteld, wat een afstand is van dit recht, in de huur is opgenomen op verzoek van de huurders met het oog op hun persoonlijke belangen en met volle kennis van zaken; ...dat de huurders dus een beslissing hebben genomen omtrent de uitoefening van een recht dat zij konden laten voortbestaan; ...dat zulke beslissing geldig is»; b) op het feit dat een onderscheid moet worden gemaakt, dat de eisers in hoger beroep (thans eisers) niet maken, tussen de bij artikel 3, eerste lid, gestelde regel betreffende de duur van de huur enerzijds, en het aan de huurder bij het derde lid toegekende recht om de huur te beëindigen bij het verstrijken van elke driejarige periode anderzijds; ...dat deze laatste bepaling uit de aard der zaak een louter aanvullend karakter heeft; dat het de huurder vrijstaat geen gebruik te maken van het recht van driejaarlijkse opzegging; dat dus bij overeenkomst kan worden afgeweken van artikel 3, derde lid, van de wet; ...dat weliswaar zodanige afwijking niet wordt vermoed bij ontstentenis van een uitdrukkelijk beding in de huur, maar dat die afwijking duidelijk uitgedrukt is in het bedoelde beding van de onderhavige huur, die «voor een ononderbroken duur van twaalf jaar is aangegaan, welk beding vanwege de eisers in hoger beroep een uitdrukkelijke en vrijelijk gekozen afstand is van het in artikel 3, derde lid, bepaalde recht»; terwijl deze bepaling, die toestaat de huur te beëindigen bij het verstrijken van elke driejarige periode, de huurder beschermt, van dwingend recht is en belet dat de huurder reeds bij het aangaan van de huur afziet van de bescherming die de wet hem verleent;

Overwegende dat de rechter vaststelt dat de handelshuur tussen de partijen voor een ononderbroken duur van twaalf jaar is aangegaan en daaruit afleidt dat de huurders aldus afgeweken waren van artikel 3, derde lid, vervat in de wet van 30 april 1951 op de handelshuur, zodat deze is gewijzigd bij de wet van 29 juni '55;

Overwegende enerzijds dat, terwijl volgens lid 5 van het voornoemde artikel 3 het huurcontract onder bepaalde voorwaarden aan de verhuurder het recht kan toekennen om bij het verstrijken van elke driejarige periode de huur te beëindigen, het derde lid van hetzelfde artikel bepaalt dat de huurder de lopende huur kan beëindigen bij het verstrijken van elke driejarige periode, mits hij zes maanden tevoren opzegt bij deurwaardersexploot of bij ter post aangetekende brief;

Overwegende anderzijds, dat het genoemde lid in de wet is ingevoegd om met name te vermijden dat een huurder verplichtingen die wegens de omstandigheden voor hem te zwaar geworden zijn, tijdens de gehele duur van de huur zou moeten voort nakomen;

Dat deze bepaling, die uitgevaardigd is ter aanvullende bescherming van de handeldrijvende huurder,

dwingend recht is; dat de wetgever de partijen noch uitdrukkelijk noch impliciet het recht heeft toegekend ervan af te wijken door een beding van het contract;

Dat daaruit volgt dat de rechter, door te beslissen dat de eisers bij het aangaan van de huur op geldige wijze afstand hebben gedaan van het recht dat hun verleend is bij artikel 3, derde lid, vervat in de wet van 30 april 1951, hij deze bepaling geschonden heeft; Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Vernietigt het bestreden vonnis;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder in de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van Eerste Aanleg te Nijvel, zetelende in hoger beroep.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 11 februari 1965.

Voorzitter: M. Louveaux.

Raadsheer-verslaggever: M. Perrichon.

Procureur-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten: Mrs. Fally en Simont.

Handelsvertegenwoordiger. — Wet van 30 juli 1963.
— Van het gemeen recht afwijkend statuut.

Zowel uit de artikelen 1 en 2 van de wet van 30 juli 1963, als uit de samenhang ervan blijkt dat de wetgever bedoeld heeft, ten voordele van de personen die de door artikel 2 bepaalde handelsvertegenwoordiging uitoefenen, een statuut in te stellen en in te richten dat nieuw is en van het regime van gemeen recht inzake bediendencontract afwijkt, namelijk doordat het volstaat dat het werk uitgeoefend wordt onder het gezag van de aansteller zonder dat er vereist wordt dat het uitgeoefend wordt onder zijn leiding en zijn toezicht, en doordat de hoedanigheid van bediende vermoed wordt tot bewijs van het tegendeel.

Marinx t/ P.V.B.A. Papeteries de Broux et Cie.

Gelet op de bestreden sententie, op 15 oktober 1962 door de Werkrechtensraad van beroep te Brussel, kamer voor bedienden, gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1 en 5 van de wetten betreffende het bediendencontract, bij koninklijk besluit van 20 juli 1955 samengevoegd, 1, 2, 4, 43, inzonderheid 1°, van de wet van 9 juli 1926 tot inrichting van de werkrechtensraden, gezegd artikel 1 gewijzigd door artikel 1 van de wet van 12 juli 1960, gezegd artikel 2 gewijzigd door artikel 2 van dezelfde wet en gezegd artikel 4 gewijzigd door artikel 1 van de wet van 18 maart 1950 en door artikel 4 van de wet van 12 juli 1960, 1710 van het Burgerlijk Wetboek, gezegde bepalingen zoals zij geïnterpreteerd worden door de artikelen 1 en 2 van de wet van 30 juli 1963 tot instelling van het statuut der handelsvertegenwoordigers, en 97 van de Grondwet,

doordat de bestreden sententie de werkrechtensraad onbevoegd verklaart om kennis te nemen zowel van de hoofd- als van de tegenvorderingen, onderscheidenlijk, door eiser en verweerder ingesteld, om de redenen dat Marinx een aantal overwegingen laat gelden om aan te tonen dat hij gewerkt heeft in hoedanigheid van bediende in dienst van de gedaagde; dat

het bestaan van een band van ondergeschiktheid, kenmerkend voor het bediendencontract veronderstelt dat de bediende werkt onder het gezag, de leiding en het toezicht van zijn werkgever;... dat geen enkele van de door appellant ingeroepen feiten voldoende in rechte de werkelijkheid aantoonde van de band van ondergeschiktheid tussen Marinx en gedaagde; dat noch de door appellant ingeroepen feiten, noch de bewoordingen van het contract van 26 december 1953 noch de uitvoering ervan voldoende laten blijken dat gedaagde gerechtigd zou geweest zijn Marinx onder zijn gezag, zijn leiding en zijn toezicht te laten werken», terwijl, voor de toepassing van de artikelen 1, 2, 4 en 43 van de wet van 9 juli 1926, de band van ondergeschiktheid, welke het bediendencontract kenmerkt, in het gezag bestaat dat de werkgever op de bediende uitoefent, daar de leiding van en het toezicht over deze laatste slechts uitingen van dit gezag zijn en niet moeten samengevoegd worden (schending van de hierboven bedoelde bepalingen en inzonderheid van de artikelen 1, 2, 4 en 43, inzonderheid 1°, van de wet van 9 juli 1926, met uitzondering van artikel 97 van de Grondwet), en doordat in elk geval de bestreden sententie met dubbelzinnigheid behept is, daar zij niet nader aanduidt of de leiding van en het toezicht over de bediende al dan niet samen moeten gevoegd worden met het door de werkgever uitgeoefend gezag omdat er bediendencontract weze (schending van artikel 97 van de Grondwet):

Overwegende dat ondubbelzinnigheid uit de bestreden sententie volgt namelijk uit de redenen ervan, waarop door het middel gewezen werd, dat de werkrechtssraad van beroep zijn beslissing hierop gesteund heeft dat de band van ondergeschiktheid, kenmerkend voor het bediendencontract, vereist dat het werk van de bediende niet alleen onder het gezag van de werkgever maar nog onder zijn leiding en zijn toezicht zou verricht worden;

Overwegende dat uit de regelmatig aan het Hof overgelegde stukken blijkt dat verweerster in maart 1958 aan het contract dat de partijen verbond een einde gesteld heeft;

Overwegende dat het middel steunt op het interpretatief karakter dat het toekent aan de bepalingen van de artikelen 1 en 2 van de wet van 30 juli 1963 tot instelling van het statuut der handelsvertegenwoordigers, om staande te houden dat volgens de wil van de wetgever, het gezag dat de werkgever uitoefent volstaat en op zichzelf reeds vroeger volstond, om deze band van ondergeschiktheid, kenmerkend voor het bediendencontract, aan te tonen, en dat dienvolgens, de werkrechtssraad van beroep, om zijn beslissing van onbevoegdheid te rechtvaardigen, onwettelijk aan het voldoende criterium van het gezag, het vereiste toegevoegd heeft van de leiding en van het toezicht van de werkgever, overtollige uitingen van zijn gezag;

Overwegende dat de interpretatieve draagwijdte van de bepalingen van de wet van 30 juli 1963, door het middel verondersteld, uit de tekst van deze bepalingen niet blijkt, en evenmin in de aard ervan een steun vindt;

Dat, integendeel, zowel uit de artikelen 1 en 2 van gezegde wet als uit de samenhang ervan blijkt dat de wetgever bedoeld heeft, ten voordele van de personen die de door artikel 2 bepaalde handelsvertegenwoordiging uitoefenen, een statuut in te stellen en in te richten dat nieuw is en van het regime van gemeen recht inzake bediendencontract afwijkt, namelijk doordat het volstaat dat het werk uitgeoefend wordt onder het gezag van de aansteller zonder dat

er vereist wordt dat het uitgevoerd wordt onder zijn leiding en zijn toezicht, en doordat de hoedanigheid van bediende vermoed wordt tot bewijs van het tegendeel;

Dat het middel dienvolgens niet kan aangenomen worden;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet,

doordat de bestreden sententie niet regelmatig met redenen omkleed is, bij gebrek aan antwoord op de «tweede conclusies» waarbij eiser liet gelden dat zijn hoedanigheid van bediende voortspoot uit één brief van 10 februari 1958 waarbij verweerster aan eiser de rechtvaardiging van zijn tijdsgebruik vroeg, uit een brief van 14 augustus 1957 waarbij verweerster eiser ertoe verplichtte sommige klanten te bezoeken, alsook uit het op 16 augustus 1957 op deze brief gegeven antwoord (schending van artikel 97 van de Grondwet), en doordat de redenen door de rechter in feitelijke aanleg hieruit afgeleid «dat geen enkele van de door appellant ingeroepen feiten voldoende in rechte de werkelijkheid aantoonde van de band van ondergeschiktheid tussen Marinx en gedaagde» en hieruit «dat noch de door appellant ingeroepen feiten, noch de bewoordingen van het contract van 26 december 1956, noch de uitvoering ervan voldoende laten blijken dat gedaagde gerechtigd zou geweest zijn Marinx onder haar gezag, haar leiding en haar toezicht te laten werken» in elk geval dubbelzinnig zijn, maar zij het niet mogelijk maken te bepalen of, volgens de rechter in feitelijke aanleg, bovengemelde brieven de vermeldingen niet bevatten waarop eiser zich beriep dan wel of deze vermeldingen niet ter zake dienden zijn (schending van artikel 97 van de Grondwet):

Overwegende dat, zoals de bestreden sententie erop wijst, eiser in zijn conclusies «een aantal overwegingen» liet gelden «met het doel aan te tonen dat hij in hoedanigheid van bediende in dienst van de gedaagde», hier verweerster, «gewerkt heeft»;

Overwegende dat de werkrechtssraad van beroep, na speciaal de meeste van deze overwegingen beantwoord te hebben, vaststelt dat «noch de door appellant ingeroepen feiten, noch de bewoordingen van het contract van 26 december 1956, noch de uitvoering ervan voldoende laten blijken dat gedaagde gerechtigd zou geweest zijn Marinx onder haar gezag, haar leiding en haar toezicht te laten werken» en, na verder op andere bestanddelen gewezen te hebben die de aanspraak van eiser konden tegenspreken, beslist dat deze «niet bewijst dat hij bediende was in de zin van artikel 4 van de wet van 9 juli 1926»;

Overwegende dat, aldus, de werkrechtssraad van beroep ondubbelzinnig en gepast de conclusies van eiser beantwoord heeft;

Dat het middel in feite niet opgaat;

Over het derde middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1319, 1320 en 1322 van het Burgerlijk Wetboek, doordat de bestreden sententie verklaart «dat Marinx niet bewijst dat hij de contractuele verplichting had omstandige en dagelijkse verslagen van werkzaamheid te leveren; dat vóór de verslechting van de betrekkingen tussen partijen, gedaagde, hier verweerster, nooit verslagen geëist heeft welke een toezicht impliceren; dat de vennootschap «Papeteries De Broux et Cie» weliswaar, vanaf 6 januari 1958, dagelijkse verslagen geëist heeft, maar dat Marinx onmiddellijk geprotesteerd heeft door te beweren dat hij er niet toe gehouden was zulkdanige verslagen (brief van 9 januari 1958) te leveren; dat overigens de houding van gedaagde uit te leggen is door de lange onwerkzaamheid van Marinx en door de klachten

van de klanten», terwijl gezegde brief van 9 januari 1958 als volgt opgesteld is: «Nooit er toe verplicht geweest zijnde U een omstandig dagelijks verslag te zenden, is het moeilijk, U zult het gemakkelijk begrijpen, U de 9de het zo preciese verslag te bezorgen dat U vraagt over de werkzaamheid de eerste dagen van de maand uitgeoefend. Nochtans ten einde U voldoening te geven ofschoon ik ziek ben sinds de 6de, zal ik trachten u de vereiste inlichtingen te bezorgen, met het grootste mogelijk aantal bijzonderheden...» en terwijl, ver van protest aan te tekenen tegen de verplichting dagelijkse verslagen te leveren, eiser aldus aan verweerster voldoening heeft willen geven, waaruit volgt dat de bestreden sententie de bewijskracht van deze brief miskent:

Overwegende dat uit de bestreden sententie volgt dat de werkrechtensraad van beroep zich ertoe beperkt heeft in de bewoordingen van de op 9 januari 1958 door eiser geschreven brief, volgens welke hij er nooit toe verplicht geweest was aan verweerster een omstandig dagelijks verslag te zenden, de bevestiging ervan te vinden dat hij niet bewees «dat hij de contractuele verplichting had omstandige en dagelijkse verslagen van werkzaamheid te leveren»;

Dat het middel op een onjuiste interpretatie van de bestreden beslissing steunt en dienvolgens in feite niet opgaat;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt eiser in de kosten.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 11 maart 1965.

Voorzitter : M. Louveaux.
Raadsheer-verslaggever : Baron Richard.
Advocaat-generaal : M. Delange.
Advocaten : Mrs. Bayart en Ansiaux.

Echtscheiding en scheiding van tafel en bed. — Omzetting van scheiding van tafel en bed in echtscheiding. — Verweer op grond dat de uitkering tot onderhoud zal vervallen. — Volstaat niet om de eis te doen verwerpen.

Wanneer de verweerster zich tegen een eis tot omzetting van scheiding van tafel en bed in echtscheiding verzet omdat in de plaats van de uitkering tot onderhoud eventueel een uitkering zal komen die een karakter van vergoeding heeft en in de huidige staat van de wetgeving niet voor vermeerdering vatbaar is, indien de gezondheidstoestand van verweerster komt te verergeren, motiveert de rechter zijn beslissing dat enkel dit materieel belang niet volstaat om de eis te verwerpen, zonder dubbelzinnigheid door erop te wijzen dat aan dit belang kan worden voldaan door de middelen welke de wet ter beschikking stelt van de onschuldige echtgenoot die tot echtscheiding wordt genoopt, om voor het verlies van de geldelijke voordelen die het huwelijk hem verschaft schadeloos gesteld te worden.

De omstandigheid alleen dat de verweerster te dien opzichte over geen ander middel zou beschikken dan dit haar door art. 301 B.W. toegekend, volstaat niet opdat de rechter noodzakelijk de eis tot omzetting had moeten verwerpen.

Lemaire t/ Thonon.

Gelet op het bestreden arrest, gewezen op 11 februari 1964 door het Hof van beroep te Luik;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet, 212, 301 en 310 van het Burgerlijk Wetboek, dit laatste zoals het gewijzigd is door artikel 23 van de wet van 20 juli 1962,

doordat het bestreden arrest de eis van verweerder gegrond verklaard heeft strekkende tot de omzetting in echtscheiding van de tussen partijen bestaande scheiding van tafel en bed, en het middel verworpen heeft dat eiseres, in haar conclusies vóór het hof van beroep, hieruit afgeleid had dat, indien de eis ontvangen werd, verweerder van zijn plicht tot bijstand en levensonderhoud zou vrijgesteld zijn en dat in de plaats van de uitkering tot levensonderhoud, aan eiseres door een vonnis van de Vrederechter van Herstal toegekend, een vergoedingspensioen zou gesteld worden dat niet zou kunnen vermeerderd worden, zelfs indien de gezondheidstoestand van de eiseres verergerde, om reden dat ter zake het enig materieel belang van de eiseres onvoldoende was om de verwerping van de omzetting te rechtvaardigen, en dat aan dit belang overigens kon voldaan worden door de rechtsmiddelen welke de wet ter beschikking stelt van de onschuldige echtgenoot die tot echtscheiding genoopt wordt, om voor het verlies van de geldelijke voordelen welke het huwelijk hem verschaft, schadeloos gesteld te worden, terwijl krachtens artikel 310 bovengemeld van het Burgerlijk Wetboek de rechters in feitelijke aanleg met al de omstandigheden van de zaak rekening moesten houden en dus, onder meer, met de mogelijkheid de gezondheidstoestand van de eiseres te zien verergeren en met de verplichtingen welke, krachtens artikel 212 van het Burgerlijk Wetboek, er zouden kunnen uit voortspuiten voor verweerder in geval van behoud van de scheiding van tafel en bed,

terwijl de motivering van het bestreden arrest het niet mogelijk maakt te weten door welk ander rechtsmiddel dan dit van artikel 301 van het Burgerlijk Wetboek, eiseres schadeloos zou kunnen gesteld worden voor het verlies dat voortspuit uit de vrijstelling van verweerder van bovengemelde verplichtingen,

terwijl deze motivering het evenmin mogelijk maakt te weten of, in de opvatting van de rechters in feitelijke aanleg, de uitkering welke de onschuldige echtgenoot kan vorderen krachtens bovengemeld artikel 301 vermeerderd kan worden in geval van verergering van de gezondheidstoestand van deze echtgenoot, dan wel of deze uitkering van meet af aan kan berekend worden rekening houdende met de eenvoudige mogelijkheid deze gezondheidstoestand te zien verergeren,

en terwijl deze onzekerheid wat betreft de rechtsmiddelen welke voor eiseres openstaan en wat de draagwijdte betreft die de rechters in feitelijke aanleg aan bovengemeld artikel 301 hebben willen toekennen het niet mogelijk maakt te weten op welke juridische beginselen het bestreden arrest gesteund heeft om te beslissen dat ter zake het enig materieel belang van de eiseres onvoldoende was om de verwerping van de omzetting te rechtvaardigen, waaruit volgt dat het bestreden arrest niet gepast met redenen omkleed is en artikel 97 van de Grondwet miskent;

Overwegende dat het hof van beroep, geroepen om uitspraak te doen over de eis tot omzetting van de scheiding van tafel en bed in echtscheiding rekening houdende met al de omstandigheden de gevolgen in aanmerking genomen heeft van het eventueel stellen, in de plaats van de uitkering tot onderhoud vroeger aan eiseres toegekend op grond van de plicht tot hulp tussen echtgenoten, van een uitkering die een karakter van vergoeding heeft en in de huidige staat van de

ontvangst van de brief van de raadsman van geïntimeerde waarin de inhoud van het schrijven van 17 december 1961 was overgenomen;

Overwegende dat appellanten alzo niet in hun rechten geschaad waren; dat verder het Hof, in ieder geval, het recht heeft als inlichtingen te beschouwen al die punten die na feitelijke tegenspraak haar voorgelegd worden.

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE BRUSSEL

12de Kamer. — 9 maart 1965.

Voorzitter : M. Héniaux.

Rechters : M.M. Dautricourt en Thiry.

Advocaten : Mrs. Van den Broeck loco Wiart en Humblé.

Verjaring.

1. Wet van 1 mei 1913. — Begrip ambachtsman. — Vorderingen waarop de verjaring toepasselijk is.
2. Het middel van verjaring is een verweermiddel ten gronde.

1. Als ambachtsman in de zin van de wet van 1 mei 1913 moet worden aangezien de kleine patroon die zelf in zijn onderneming met één of enkele werklieden werkt. In casu beantwoordt eiser, die timmerman-schrijnwerker is, aan die definitie.

Art. 5 van de wet van 1 mei 1913, dat de verjaring bepaalt, verwijst naar art. 2 waarin de schuldvorderingen vermeld zijn waarop de verjaring toepasselijk is, met name de schuldvorderingen van koop- en ambachtslieden voor koopwaren verkocht of werken geleverd aan particulieren die geen kooplieden zijn. Ten onrechte wordt dus beweerd dat de verjaring enkel op de terugbetaling van interesten toepasselijk is.

2. In het moderne recht duidt de exceptie alleen die middelen aan die de verweerder ervan vrijstellen op de vordering te antwoorden zolang een termijn niet verstreken is of een formaliteit niet wordt vervuld. In deze zin wordt het duidelijk dat de bevrijdende verjaring niet langer onder de excepties en dus onder de middelen van onontvankelijkheid kan worden gerangschikt, omdat ze een echt verweermiddel ten gronde is geworden.

Marechal t./ Dutilleul.

Gelet op de akten van de procedure, in regelmatige vorm voorgelegd, en namelijk :

1. het vonnis op tegenspraak tussen partijen gewezen op 19 juni 1964 door het vredegericht van het kanton Overijse, waartegen beroep en dat betekend wordt door exploit van gerechtsdeurwaarder A. Tordeur, verblijvende te Waver, op 21 augustus 1964;

2. de beroepsakte op 15 september 1964, bij exploit van gerechtsdeurwaarder Lambert Custers, te Brussel verblijvende;

Gehoord de partijen in hun besluiten waarvan deze van de geïntimeerde een tussenberoep instellen;

Overwegende dat het beroep, regelmatig naar vorm en tijdig ingesteld onvankelijk is; dat zijn onvankelijkheid overigens niet betwist wordt;

Dat hetzelfde voor het incidenteel beroep geldt;

Overwegende dat het vonnis waartegen beroep de vordering van de oorspronkelijke aanlegger, thans appellant, in betaling van een saldo van 8.100 fr., op een rekening dd. 15 januari 1955, voor werk en leve-

ring van schrijnwerk, in het huis van geïntimeerde, afwijst om reden dat de vordering bij toepassing van artikel 5 van de wet van 1 mei 1913, art. 5 thans verjaard en dus onontvankelijk is;

Overwegende dat appellant ten eerste inroept dat hij geen « ambachtsman » maar een « ondernemer » is en dat gezegde wettekst dus op zijn rekening niet toepasselijk is;

Overwegende dat appellant zelf in besluiten de hoedanigheid van timmerman-schrijnwerker aanneemt, zoals ook op zijn rekening van 15 januari 1955 en op zijn schrijfpapier; dat hij zich nergens « ondernemer » betitelt, tenzij in zake omdat het te pas komt;

Dat het feit dat hij in het handelsregister van Nijvel onder nr 13517 ingeschreven is van hem geen koopman maakt omdat het aldan in 1955 aan eenieder praktisch vrijstond van zijn inschrijving in het handelsregister te bekomen;

Dat als ambachtsman in de zin van de wet van 1 mei 1913, moet worden aangezien : « de kleine patroon die zelf in zijn onderneming met één of enkele werklieden werkt »; en dat appellant wel aan deze bepaling beantwoordt;

Overwegende dat appellant verder ten onrechte beweert dat artikel 5 van de wet van 1 mei 1913 alléén op de betalingen van interesten en niet op de betaling van de hoofdstommen toepasselijk is; dat artikel 5 naar artikel 2 van de wet verwijst waar er wel degelijk bepaald wordt van welke schuldvorderingen er sprake is, namelijk van de vorderingen van koop- en ambachtslieden voor verkochte koopwaren of geleverd werk aan bijzonderen die geen kooplieden zijn en dat artikel 5 wel beschikt dat deze schuldvorderingen na één jaar verjaren;

Dat de eerste rechter dus zeer oordeelkundig de verjaring van de oorspronkelijke vordering heeft vastgesteld;

Overwegende dat geïntimeerde, bij incidenteel beroep, zijn tegeneis in 8.000 fr. voor schadevergoeding voor slechte afwerking en gebrekkige leveringen handhaaft, dat hij desbetreffend een deskundig onderzoek aanvraagt;

Dat hij — om zijn tegeneis te redden — aanvoert dat de korte verjaring van artikel 5 van de wet van 1 mei 1913 geen middel van onontvankelijkheid, maar wel van ongegrondheid is en spitsvondig opmerkt : « dat zo niet de toepassing van art. 2275 B.W. dat het opdragen van de gedingbeslissende eed voorziet, onmogelijk ware »;

Overwegende dat inderdaad, in het hedendaags burgerlijk recht de juridische aard van de uitdovende verjaring moeilijk te bepalen valt; dat ze wel in de Romeinse opvatting van het woord « exceptio » en dus een middel van onontvankelijkheid was; maar dat thans, in het moderne recht, de exceptie alléén deze middelen aanduidt welke de verweerder vrijstellen van op de vordering te antwoorden zolang een termijn niet verstreken is of een formaliteit niet vervuld wordt (Garsonnet, 2de uitg. bd. 1 § 386);

Overwegende dat het, in deze zin, klaar wordt dat de verjaring niet langer onder de excepties, en dus onder de middelen van onontvankelijkheid kan worden gerangschikt, omdat ze een echt verweermiddel ten gronde is geworden (Garsonnet : op. cit. nr 385 in fine - De Page, 2e uitg. T. VII, bl. 1119, nr 1245 c);

Overwegende dat zo het tussenberoep wel onvankelijk is het nochtans in zake, ongegrond is;

Dat het immers niet opgaat van nu in 1965 te vorderen van het bewijs te mogen leveren van gebreken in leveringen en werken die in 1954 en 1955 uitgevoerd werden;

Overwegende dat, voor wat de tegenvordering betreft, artikel 473 al. 2 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering toepasselijk is en dat de rechtbank de zaak tot zich trekt;

Om deze redenen :

De rechtbank, wijzende op tegenspraak en in graad van beroep;

Gelet op artikels 4, 24, 37, 41 en 42 der wet van 15 juni 1935, op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Alle verdere besluiten van de hand wijzende;

Ontvangt het beroep en het incidenteel beroep, verklaart ze gegrond;

Doet het bestreden vonnis te niet;

Bij toepassing van artikel 473 alinea 2 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, trekt de rechtbank de zaak naar zich;

Verklaart de hoofdvordering ontvankelijk maar verjaard en dus ongegrond, en de tegenvordering ontvankelijk en ongegrond;

Verwijst de partijen elk in de helft der kosten van beide aanleggen.

NOOT: 1. Om alle vergissingen te vermijden weze opgemerkt dat naar luid van art. 5 der wet van 1 mei 1913 de vordering verjaart door verloop van één jaar na het verstrijken van het burgerlijk jaar in de loop waarvan de koopwaren verkocht of de werken gepresteerd werden.

2. Het zal wel een onvervulbare wens zijn dat er ten minste duidelijkheid in de terminologie zou zijn en dat men het woord exceptie enkel zou bezigen voor de excepties van de artt. 166 en volgende van het wetboek van rechtsvordering.

In de praktijk wordt het onderscheid gemakkelijk gemaakt tussen de excepties *stricto sensu* enerzijds en de middelen van niet-ontvankelijkheid alsmede de middelen van verweer ten gronde anderzijds. Hetzelfde kan niet worden gezegd over het onderscheid tussen ontvankelijkheid en verweer ten gronde. Met de definitie, die vorenstaand vonnis geeft, vergelijkte men de definitie van het verslag Van Reepinghen (I, p. 41, noot 29): de ontvankelijkheid is het geheel van de voorwaarden die vereist zijn opdat het bevoegde gerecht kan uitspraak doen over de grond van de zaak. Door het middel van niet-ontvankelijkheid op te werpen, zegt Burg. Kortrijk (4 mei 1950, R.W. 1950-51, 668) betwist verweerder het recht van eiser om een vordering in te stellen, hetzij omdat deze geen vordering heeft, hetzij omdat hij niet bevoegd is die in te stellen. Stel daartegenover: de exceptie van gebrek aan hoedanigheid is een ten gronde rechtsvernietigende exceptie, die in elke stand van het geding voor de feitenrechter kan worden voorgebracht (Cass. 16 juni 1961, R.W. 1961-62, 263).

In het ontwerp van Gerechtelijk Wetboek wordt geen definitie van ontvankelijkheid gegeven: het komt de wetgever niet toe een terminologie vast te stellen die, in het verleden onzeker was en ook thans nog onvast, het gevaar biedt aanleiding te geven tot misvatting en verwarring (Verslag, I, p. 40). Men mag zich trouwens afvragen of er soms niet te veel belang wordt gehecht aan het onderscheid tussen ontvankelijkheid en gegrondheid. Zonder dat hier beweerd wordt dat het onderscheid nutteloos is, zal het toch vaak volstaan dat de eiser weet dat zijn eis wordt afgewezen op grond van een exceptie van verjaring, gewijsde, dading, spel, gebrek aan hoedanigheid. Meestal is het voor hem van weinig belang te weten of zijn eis niet ontvankelijk dan wel ongegrond was. Er zijn wel gevallen waarin

het onderscheid moet worden gemaakt, maar men mag zich wel afvragen of het nog nodig is in verband met de wedereis. Er wordt gezegd dat de wedereis een ontvankelijke hoofdeis veronderstelt. Maar het Hof van Cassatie oordeelt dat, wanneer een wedereis regelmatig gevormd is, de rechter die de hoofdeis niet ontvankelijk verklaart, kennis blijft nemen van de wedereis, niet alleen als de wedereis gegrond is op het tergend en roekeloos karakter van de hoofdeis, maar ook als de wedereis een van de hoofdeis onderscheiden voorwerp heeft en op zichzelf beschouwd onder de bevoegdheid radione materiae en *ratione loci* van die rechter valt (Cass. 19 september 1963, Pas. 1964, I, 64). Een interessante toepassing daarvan werd gemaakt voor de wedereis tot echtscheiding op een niet ontvankelijke hoofdeis tot echtscheiding (Cass. 5 december 1963, R.W. 1964-65, 871). C.C.

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE TONGEREN

22 april 1965.

Voorzitter : M. Frere.

Rechters : M.M. Schiepers en Ruiters.

Advocaten : Mrs. Hoegaers en Janssen.

Arbeidsongeval. — Verhaal van de verzekeraar tegen de dader. — Overeenkomst tussen dader en slachtoffer. — Niet tegenstelbaar aan de verzekeraar. — Ondanks blijvende ongeschiktheid heeft het slachtoffer het werk hervat zonder loonverlies. — Er is niettemin materiële schade.

De overeenkomst waarbij het slachtoffer van een arbeidsongeval de dader van al zijn verplichtingen ontheft, is niet tegenstelbaar aan de wetsverzekeraar.

Kan niet worden bijgetreden de zienswijze volgens welke de wetsverzekeraar geen verhaal zou hebben op de dader van het ongeval voor de uitkering wegens blijvende gedeeltelijke werkonbekwaamheid, als het slachtoffer het werk zonder materieel verlies heeft kunnen hervatten. De uitkering vergoedt immers de materiële schade van het slachtoffer, voortspuitend uit de aantasting van zijn fysieke integriteit die een vermindering van zijn economisch arbeidspotentieel op de arbeidsmarkt tot gevolg heeft.

La Belgique Industrielle t./ De Schelde.

Overwegende dat de eis van aanlegster er toe strekt als wetsverzekeraar terugbetaling te bekomen der door haar uitgekeerde vergoedingen aan de genaamde Schoemans die op datum van 31 juli 1961 te Borgloon het slachtoffer werd van een verkeersongeval waarvoor de verzekerde van verweerster volledig verantwoordelijk werd verklaard;

Overwegende dat verweerster in hoofddorde laat geliden dat het slachtoffer Schoemans door kwijting dd. 18 november 1963 aan verweerster volledige ontlasting gaf van al haar verplichtingen en deze ontlasting eveneens geldt tegenover aanlegster die terzake optreedt als gesubrogeerde in de rechten van het slachtoffer Schoemans;

Overwegende dat deze opwerping ongegrond is;

Dat inderdaad een overeenkomst afgesloten tussen het slachtoffer en de derde verantwoordelijke niet tegenstelbaar is aan de wetsverzekeraar gezien enerzijds dergelijke overeenkomst voor deze wetsverzekeraar een « res inter alios acta » daarstelt en anderzijds de wet op de arbeidsongevallen van openbare orde is; (Cass. 6 april 1959);

Overwegende dat verweerster verder aanvoert dat de derde verantwoordelijke voor een ongeval slechts kan gehouden zijn ten overstaan van de wetsverzekeraar voor het voldoen van de materiële schade resulterende uit een ongeval dat tevens een arbeidsongeval is, tot beloop van het bedrag verschuldigd volgens gemeen recht, en dat in casu het slachtoffer op datum van 8 oktober 1961 zijn werk volledig kon hervatten zonder enig materieel verlies;

Overwegende dat de zienswijze van verweerster niet kan worden bijgetreden;

Dat inderdaad dient aangenomen dat voor een handarbeider van meer dan 50 jaar de opgelopen letsels enerzijds tot gevolg hebben dat hij voortaan bij de uitvoering van zijn werk meer inspanning en moeite dient te doen en dat anderzijds de aantasting van zijn fysieke integriteit tot gevolg heeft een vermindering van zijn economisch arbeidspotentieel op de arbeidsmarkt;

Dat hieruit dan ook voor het slachtoffer niet alleen een morele maar tevens een materiële schade voortvloeit;

Overwegende dat bij afwezigheid van nauwkeurige gegevens welke zouden toelaten dit materieel verlies te berekenen het gepast voorkomt, de door het slachtoffer geleden materiële schade zowel voor de tijdelijke werkonbekwaamheid vanaf 9 oktober 1961 tot 27 november 1961 als voor de blijvende onbekwaamheid van 5 % vanaf deze laatste datum, globaal te beramen op de som van 20.000 fr.;

Dat derhalve van nu af aan aanlegster kan worden toegekend de door haar uitgekeerde sommen van 2.508 fr. + 13.222 fr. = 15.730 fr. en verweerster voor het overige dient veroordeeld tot terugbetaling aan aanlegster der door deze laatste uit te keren vergoedingen en dit tot beloop der som van 20.000 fr. - 15.730 fr. = 4.270 fr.;

Gezien artt. 2, 30 tot 37 en 41 der wet van 15-6-1935;

Om deze redenen :

De rechtbank, uitspraak doende op tegenspraak;

Veroordeelt verweerster te betalen aan aanlegster de som van 15.730 fr., samen met de vergoedende intresten sedert de datum der uitkeringen en de gerechtelijke intresten;

Veroordeelt verder van nu af verweerster eveneens aan aanlegster terug te betalen de wettelijke uitgaven die deze laatste zal doen ingevolge voormeld ongeval en dit tot beloop van het saldo zijnde tot beloop van 20.000 fr. - 15.730 fr. = 4.270 fr.;

Veroordeelt verweerster tevens tot de kosten van het geding.

NOOT: Zie Cass 13 januari 1964, Pas. 1964. I, 495 en Cass. 27 april 1964, Pas. 1964, I, 912.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

VREDEGERECHT TE MAASEIK

22 mei 1964.

Rechter: M. Sevens.

Advocaten: Mrs. Henry en Vanstreele.

Kleine nalatenschappen. — Gronden die voor speculatie dienden. — Niet voor overname vatbaar. — Herberg geëxploiteerd door de decujus op naam van inwonende dochter. — Overname. — Waarde van handelsfonds.

De wetgever heeft de bedoeling gehad door de wet van 16 mei 1900 op de kleine nalatenschappen de verbodsbepaling van kleine landbouwbedrijven te voorkomen. Gronden die door de decujus werden gekocht voor zijn handel in onroerende goederen, kunnen derhalve niet in aanmerking komen voor overname; zelfs met de uitbreiding van de wet van 30 december 1961 kan men er niet toe komen zulke gronden, die in hoofdzaak voor grondspeculatie bestemd waren, als één geheel te beschouwen en op dezelfde voet te plaatsen als landbouwexploitaties.

Als blijkt dat de herberg in het huis waarin de decujus woonde, door deze werd geëxploiteerd en slechts recent geplaatst werd op naam van een inwonende dochter, die zich niet tegen de overname verzet, mag deze exploitatie als een familiaal bedrijf in de zin van de wet van 30 december 1961 worden beschouwd.

De herberg omvat eveneens de handelszaak, waarvan de waarde in de overnameprijs moet worden begrepen.

Peeters t./ Dirckx.

Gezien ons tussenvonnissen de dato 22 maart 1964;

Overwegende dat de vordering tot overname enkel ten deel als gegrond voorkomt;

dat verzoekster vergeefs tracht het geheel der onroerende goederen te doen doorgaan als landbouwuitbating, dat de bekommernis die bij de wetgever in 1900 voorzat inzake de landbouwuitbatingen treffend wordt samengevat in nr. 154 van het trefwoord «Landpacht» in de A.P.R. waar we het volgende lezen: «Bij onderzoek van de wording van de Wet van 16 mei 1900 en de buitenlandse gelijkaardige wetgeving valt het op dat deze gegroeid zijn uit de kommer om het verdwijnen van de kleine landbouwbedrijven die door verbodsbepaling ingevolge verdeling ernstig bedreigd waren, met het gevolg dat de landbouwbevolking naar de steden werd gedreven en de landbouwersstand verviel»;

dat de wetgever op het oog heeft «landbouwuitbatingen als economisch geheel, waarbij de hoevebewoning, huisraad, landerijen, veestapel en materieel behoren» (ibidem).

Overwegende dat terzake geen landbouwuitbating in de zin van de wet bestaat; dat de decujus het beroep van opzichter uitoefende; dat van «hoeve» geen sprake is wijl het door hem bewoond huis een handelshuis (café) is; dat nergens enig landbouwaldaam of dieren voorhanden zijn, dat de grasopbrengst van de onroerende goederen weliswaar werd verkocht, doch dat — aldus de eerste besluiten van aanlegster, besluiten neergelegd voor tussenvonnissen — de hoofdzakelijke bedoeling van aanlegger met de onroerende goederen was: handel in onroerende goederen, derhalve grondspeculatie; dat nl. aanlegster in haar

eerste besluiten zegt: «Aangezien uit het tweede gedeelte van dit artikel dus duidelijk blijkt dat de overneemster gerechtigd is over te nemen niet alleen het huis met de meubelen en al wat dienend is voor de handelsuitbating doch eveneens de gronden die de bewoner van dit huis persoonlijk en voor eigen rekening in gebruik had; dat dit niet alleen behelst de gronden rond het huis zelf maar tevens de wateringen die de erflater voor eigen rekening bewerkte, gezien deze wateringen alsmede de gronden voorname-lijk dienden voor zijn handel in onroerende goederen, welke hij buiten zijn uren verrichtte»;

Overwegende dat uit de eigen bekentenis van eiseres blijkt dat de hoofdbedoeling van de gronden was: speculatie in onroerende goederen dat van landbouwuitbating in de zin van de wet van 1900 geen sprake kan zijn en dat het zeker niet met de sociale en economische bedoeling van deze wet overeenkomt, gronden, gekocht precies met de bedoeling ze te verkopen bij de beste gelegenheid, bij elkaar te laten en hun verbroekeling tegen te gaan; dat zelfs met de uitbreiding aan de wet van 1900 gegeven door de wet van 30 december 1961 (welke uitsluitend de bescherming van een handels- en nijverheidsexploïtatie op het oog had) men er niet toe kan komen de wetgeving op de kleine nalatenschappen te laten dienen om gronden in hoofdzaak bestemd voor grondspeculatie als één geheel te behouden en op zelfde voet te plaatsen als landbouwexploïtaties; (zie Cass. 19 juni 1947, Pas. 1947, 1, 288; Ne peut être considérée comme terre qu'une partie du sol dépendant d'une exploitation rurale et servant à l'agriculture;

Overwegende dat derhalve de overname niet kan toegestaan worden voor volgende onroerende goederen:

- Elen: Schootshei Sectie A nr. 736/w
» » » » 740/x
» » » » 736/v
- Neeroeteren: Schootshei Sektie B nrs 1396 m/2 en 1396/p/3;
- Elen: Venkenskamp Sektie A nrs. 282/k en 282/1;
- Rotem: Schootshei Sectie B nr. 2313/k en 2313/n;

Overwegende dat ook verweerders ermee akkoord gaan de overname toe te staan voor de woning met aangrenzende tuin door de decujus betrokken bij overlijden hetzij: Elen, huis, Statiestraat, Sektie A nr. 740/h2; Tuin, Schootsheide Sektie A nr. 740/f2 door de aangestelde deskundige samen geschat op de som van 550.000 franken;

Overwegende dat het huis in kwestie een caféuitbating is; dat verweerders weliswaar bewijzen dat de dochter Hubertina (welke zich niet tegen de overname zoals gevraagd door de moeder verzet) vanaf 1 november 1961 het handelsregister op haar naam heeft, doch dat anderzijds genoegzaam blijkt dat men hier te doen heeft met een familiale exploitatie in de zin der wet van 30 december 1961; dat immers reeds in 1957 een verzekering werd aangegaan door de decujus en zijn echtgenote (gehuwd zonder bijzondere huwelijkskontrakt) en slaande op: herbergmeubelen, gerief, dranken, sigaren, chocolade en dergelijke koopwaren, zodat de herberg (lang voor de dochter Hubertina het handelsregister op haar naam had) werd uitgebaat voor de gemeenschap, terwijl de dochter Hubertina, die het handelsregister vanaf 1961 op haar naam had geen enkele bijzondere aanspraak desbetreffende doet gelden, zodat mag aangenomen dat ook bij het overlijden van de decujus de uitbating van de herberg een familiaal karakter vertoonde; dat het precies in de bedoeling van de wet van 30 december 1961 welke de wet van 16 mei

1900 uitbreidt, ligt: «de familiale bedrijven, die bestaan uit een handels- ambachts- of nijverheidsexploïtatie — en aldus tot hiertoe door de wet niet beschermd — integraal te laten overnemen door de overlevende echtgenoot of een van de afstammelingen en aldus te beveiligen tegen de versnippering of vernietiging of te verhinderen dat ze in vreemde handen terechtkomen» (Studie Van Hoestenbergh: Erfregeling van de kleine nalatenschappen: Rechtskundig Weekblad 18 maart 1962 blz. 1476);

Overwegende dat deze beschouwing determinerend is voor het vaststellen van de voorwerpen die samen met de herberg in kwestie dienen overgenomen; dat echter in de eerste plaats terecht voor de verweerders wordt opgemerkt dat de herberg eveneens het handelsfonds omvat en dat deze niet door de deskundige schatter werd beraamd; dat derhalve aan de deskundige schatter opdracht dient gegeven te worden de waarde van het handelsfonds op zichzelf te schatten;

Overwegende dat anderzijds mede in de overname dienen begrepen hetzij als meubelen hetzij als grondstoffen, beroepsvoorwerpen en andere hulpmiddelen die aan het bedrijf zijn verbonden:

— Cafémeubilair	32.500 fr.
— Huisraad, inboedel, waaronder TV. toestel	55.000 fr.
— voorraad koopwaren	3.000 fr.
— in de kelderen: a) wasmachine	2.000 fr.
b) droger	500 fr.
c) 2 diepvriezers,	
dat de deskundige ze schat op	
2.000 fr. doch dat het gaat om	
2 diepvriezers van een inhoud van	
ca. 300 l. en welke ongeveer 3	
jaar oud zijn zodat de verkoop-	
waarde billijk mag geschat wor-	
den op	12.000 fr.
d) voorraad stookolie	1.200 fr.
	15.700 fr.

— Auto Ford Fairlaine 1960	15.700 fr.
— Schrijnwerkerij: overwegende dat de zoon Henry schrijnwerker is doch dat in zijn besluiten wordt toegegeven dat de uitbating geschiedde voor rekening van zijn ouders die het geld opstrekten, zodat het familiaal karakter der nijverheidsexploïtatie overigens gedaan met materiaal der ouders vaststaat.	53.000 fr.
Prijs van combiné en lintzaag	50.000 fr.
Totaal	209.200 fr.

Overwegende dat de overname van de goederen gekocht na het overlijden van de decujus niet kan worden toegestaan, hetzij:

- juke-box,
- tafelfoetbalspel,
- frigo en fornuis,
- volledige voorraad hout.

Gelet op art. 2, 3, 4, 7, 11, 37 tot 41 der wet van 15 juni 1935;

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

WERKRECHTERSRAAD TE MECHELEN

Werkliedenkamer. — 18 mei 1965.

Voorzitter: M. Waegemans.

Rechtskundig bijzitter: M. Neefs.

Advocaat: Mr. Ryckeboer loco Mr. Blomme.

**Arbeidsovereenkomst. — Gewaarborgd weekloon. —
Controle door geneesheer, aangeduid door verzekeringsmaatschappij van de werkgever.**

Er bestaat geen enkel wettelijk bezwaar tegen het feit, dat de werkgever zich, om zijn uit de wet op het gewaarborgd weekloon voortspuitende verplichtingen na te komen, laat bijstaan, en zich inzonderheid tegen de risico's van het gewaarborgd weekloon verzekert bij de verzekeringsmaatschappij van zijn keuze, welke dan gerechtigd is de controlerende geneesheer, met eventueel recht van vervanging, aan te duiden.

Van de Plas t./ Van Gerven.

Aangezien de vraag er toe strekt betaling te bekomen van 936 fr. ten titel van gewaarborgd weekloon;

Aangezien de betwisting ontstaan is uit het feit dat verweerster voorgaf dat eiseres weigerde zich te laten onderzoeken door haar controlerende geneesheer en ze dus niet voldeed aan de wet op het gewaarborgd weekloon;

dat eiseres aanvoert dat zij zich wel heeft laten onderzoeken door deze geneesheer maar dat bovendien en vooral de geneesheer niet behoorlijk gemandateerd was zodat hij niet gerechtigd was het onderzoek te verrichten en aan eiseres dus niet kan ten laste gelegd worden dat zij zich niet liet onderzoeken;

Aangezien het opmerkelijk is dat eiseres van deze eenvoudige zaak, waarin de toepassing der wettelijke bepalingen en de beoordeling in feite uiterst eenvoudig is, wenst gebruik te maken om te horen vonnissen over gans andere rechten en namelijk over het recht van verzekering en zelfs over het recht van vereniging;

dat het al even opmerkelijk is dat verweerster de bespreking van deze punten niet wenst aan te gaan;

Aangezien het vaststaat dat de raadgevende geneesheer optredend voor verweerster, zijn opdracht ontving van een konfrater welke op zijn beurt gelast was door een onderling verzekeringsorganisme waarbij uiteindelijk verweerster is aangesloten en waaraan zij mandaat gaf;

Aangezien eiseres aan niemand, en dus ook niet aan verweerster, het recht kan betwisten op de manier van hare keuze een raadgevende geneesheer aan te duiden of zelfs te laten aanduiden;

dat het mandaat van raadgevend geneesheer in deze is gelijk te stellen met dat van raadsman in rechte, waar niemand het recht op vervanging zal betwisten in zoverre de verschillende raadslieden zich kunnen beroepen op gelijkwaardige titels;

Aangezien er, zelfs niet van de zijde van eiseres, een bezwaar zou mogen bestaan tegen een werkwijze welke in hoge mate zal bijdragen tot het uit de debatten verwijderd houden van welwillendheidscertificaten, welke, soms grovelijk in strijd met de waarheid, worden afgeleverd door bepaalde geneesheren;

Aangezien het aanstellen van steeds dezelfde dokter als raadsheer van de werkgevers niet alleen toegelaten is door de wet maar volledig aan de geest der wet beant-

woordt, daar, precies omdat ook de wetgever zich bewust was van de al te verre gaande welwillendheid van sommige medici ten opzichte van hun cliënten, er voorzien werd dat de werkgever de geattesteerde vaststellingen van een geneesheer mag laten nagaan door een eigen controlerende en raadgevende geneesheer;

Aangezien de bemerkingen van eiseres over de rechtsgeldigheid van het mandaat van de raadsheer-geneesheer als volkomen ongegrond dienen te worden verworpen;

Aangezien eiseres het principe nog verder wenst uit te diepen en zonder meer beweert dat de verweerster weliswaar het recht heeft zich te verzekeren maar dat het aan eiseres evenals aan elke werknemer individueel toekomt om zijn goedkeuring te hechten aan deze verzekering en haar gevolgen, daar althans volgens aanlegster, het de werknemer vrijstaat al dan niet te aanvaarden dat een verzekeringsmaatschappij, welke ook haar vorm weze, bepaalde maatregelen neemt en zelfs bepaalde betalingen doet, dit ten ontlaste van een werkgever-verzekerde;

Aangezien uit de bij het bundel van eiseres gevoegde briefwisseling en nota blijkt dat er enkele begrippen in hoge mate worden dooreengehaald en men tot een opvallende verwarring komt.

Aangezien vooreerst dient vastgesteld dat uit het schrijven van 4 december 1964, aan verweerster gericht blijkt dat de belangen van eiseres toen niet werden behartigd door een gewone raadman maar wel door een « syndikale organisatie » zoals tekstueel is vermeld;

Dat deze organisatie, wier bestaan iedereen ter kennis is, en wier vertegenwoordigers zelfs wettelijke voorrechten hebben om in rechte te verschijnen, evenwel niet over enige rechtspersoonlijkheid beschikt;

dat nochtans deze vereniging zonder rechtspersoonlijkheid de rechtsgeldigheid der tussenkomst van een vereniging met rechtspersoonlijkheid betwist;

dat dit nochtans ten zeerste in tegenstrijd is met het welbegrepen belang van eiseres welke in rechte verhaal zou kunnen uitoefenen weze het dan nog onrechtstreeks, tegen een rechtspersoonlijkheid, terwijl verweerster geen enkele rechtspersoonlijkheid vindt waartegen zij zich zou kunnen keren indien eiseres, in rechten aangesproken, aan haar verplichtingen niet zou kunnen voldoen of er zich aan zou willen onttrekken;

Aangezien verder eiseres de geest en de wettelijke bepalingen over het verzekeringswezen negeert;

dat zij inderdaad meent voor te moeten houden dat de verzekeringsmaatschappij, welke ook haar vorm mag weze en zelfs indien zij voldoet aan alle wettelijke bepalingen, in de plaats zou treden van haar verzekerde en deze laatste uit het rechtskontraat is getreden;

dat niets minder waar is;

Aangezien slechts in de gevallen waar er een verplichting tot verzekering bestaat — ongevallenwet verzekering motorvoertuig — de schadelijder een eigen recht heeft tegen de verzekeringsmaatschappij, terwijl in de gevallen van vrije verzekering der risico's de schadelijder zich tot zijn debiteur dient te wenden en de verzekeringsmaatschappij slechts zal tussenkomen indien er een kontraat is en zij bovendien hiertoe aangemaand wordt;

dat gebeurlijke betalingen slechts gebeuren in naam en ter ontlasting van de verzekeringsnemer en in uitvoering van het rechtskontraat dat is ontstaan tussen de verzekerde en zijn crediteur;

Aangezien de redenering van hetzelfde schrijven van 4 december 1964, uitgaande van het toen raadgevend organisme van eiseres, als zou een verzekeringsorganisme niet mogen tussenkomen omdat de betaling van gewaarborgd weekloon « het gevolg is van een kontraat »

dan ook niet opgaat, daar alle betalingen tot dewelke een verzekeringsorganisme gehouden kan zijn ontstaan uit een kontrakt, welke ook de verdere titel van dit kontrakt mag zijn;

Dat, indien men de redenering van het op dat ogenblik vertegenwoordigend organisme van eiseres zou worden verdergezet, alle verzekeringsmaatschappijen elke betaling zouden dienen stop te zetten;

Aangezien het aldus vaststaat dat, in tegenstelling met wat eiseres meent te moeten voorhouden, het niet het verzekeringsorganisme is dat ten persoonlijke titel betalingen uitvoert, maar wel namens en ten ontlaste van de werkgever,

dat er dus geenszins overdracht van schuld is zoals bedoeld in artikel 1275 B.W.B.;

Aangezien de redenering van eiseres, in haar nota volgehouden, aangaande de persoonlijke verhouding werkgever-werknemer, ook niet volgehouden kan worden eens dat de werknemer in dienst is van een maatschappij of een vennootschap;

dat het nochtans ook voor eiseres ondenkbaar moet zijn de rechtsgeldigheid te betwisten van een arbeidskontrakt tussen een werknemer en een maatschappij;

Aangezien alle bezwaren, zowel juridische als sentimentele, door eiseres naar vorgebracht tegen de tussenkomst van een verzekeringsorganisme voor de betaling van het gewaarborgd weekloon als ongegrond dienen verworpen te worden;

dat inderdaad de werkgever persoonlijk gehouden blijft maar dat er geen enkel bezwaar is in de wet, noch naar de letter noch naar de geest, dat hij zich tot het nakomen van zijn verplichtingen laat bijstaan en voor het uitoefenen van bepaalde rechten, onder andere controle, mandaat geeft met recht van in de plaatsstelling;

Aangezien het ten gronde vaststaat dat eiseres weigerde zich te laten onderzoeken door de kontrolerende geneesheer wiens mandaat, zoals hoger gezegd, volkomen rechtsgeldig is;

dat er tijdens de debatten geen enkel argument werd bijgebracht om het kwestieus attest van deze geneesheer ook maar in het minst te betwisten en dat uit dit attest blijkt dat eiseres geweigerd heeft zich aan onderzoek te onderwerpen;

Om deze redenen :

Zegt de eis ontvankelijk doch ongegrond;

Wijst eiseres er dienvolgens van af en laat alle kosten ten hare laste.

BOEKBESPREKING

Europees kartelrecht. — Europese monografieën
Nr 2 — Deventer Ac. I. Kluwer 1965, 178 p.

In de voortreffelijke serie Europese Monografieën werd thans een bundel postdoctorale colleges uitgegeven die gehouden werden aan de Universiteit te Leiden betreffende het Europees kartelrecht. Zeven uitmuntende specialisten hebben elk een facet van dit kartelrecht uitgediept.

De bundel bevat de hiernavolgende studiën :

Nationale Kartelwetgeving, door Prof. Mr. W.L. Snijders. — Hoofddlijnen en doelstelling van de artikelen 85-90 van het E.E.G.-verdrag. Geschiedenis van de Verordening Nr 17, door Mr. P. Verloren van Themaat. — Het verbod van de artikelen 85 (1) en 86 en de uitwerking daarvan door Prof. Mr. A. van Oven. — De toepassing van het verbod van de artikelen 85, lid 1

en 86 door de nationale autoriteiten door Prof. Mr. H. Drion. — De buitentoepassingsverklaring; de groepsge-
wijze ontheffing door Mr. B. Baardman. — Bijzondere vraagstukken : de bekendmakingen der Commissie; verticale overeenkomsten door Mr. H.W. Wertheimer. — De administratieve procedure (met inbegrip van onderzoek - bevoegdheden en sancties) en de rechtswaarbor-
gen door prof. Mr. W.L. Haardt.

Het boek bevat een uitvoerige bibliographie en vormt een uitstekende inleiding tot de studie van het zo belangrijk Europees kartelrecht.

Charles Van Reepingen avec le concours de Robert Pirson, Cyr. Cambier, Jacques Lepaffe et Christian Vanderveeren. — Recueil annuel de Jurisprudence belge. — Brussel, Larcier, 1965, 505 p.

Met bewonderenswaardige regelmaat is andermaal de samenbundeling van de Belgische Jurisprudentie over het jaar 1964 verschenen.

Het boek vormt een lijvig deel van meer dan 500 blz. en bevat de gepubliceerde rechtspraak die in de loop van 1964 verscheen in 46 Belgische tijdschriften, uitgegeven in beide landstalen. De stof is gerangschikt onder een reeks wel gekozen trefwoorden. Deze uitgaven is het onmisbaar werktuig geworden dat de Belgische juristen niet meer kunnen ontberen.

De uitgave geeft echter nog meer dan de rechtspraak, want onder elk trefwoord zijn ook de artikelen en studiën vermeld, verscheen in de verschillende Belgische Tijdschriften betreffende de behandelde stof.

Zowel de samenstellers als de uitgeverij dienen ten zeerste geloofd voor de uiterste nauwgezetheid die zij hebben aan de dag gelegd.

Joseph Guissart avec la collaboration de Charles Goossens, Paul Schetter et Jean Viatour. — Les Codes Larcier en cinq Tomes. — Brussel Larcier, 5 dl.

De uitgave 1965 van Les Codes Larcier kwam zopas van de pers. Zij bestaat zoals vorige jaren uit 5 delen respectievelijk gewijd aan het burgerlijk- en handelsrecht, het strafrecht, het sociaal recht het fiscaal recht en het publiek- en administratierecht.

Deze uitgave is sinds jaren ingeburgerd in de rechtswereld en wordt ten zeerste op prijs gesteld wegens haar grote betrouwbaarheid en de volledigheid van de documentatie die zij verstrekt.

Haar handig formaat maakt het de advocaat gemakkelijk een van de 5 delen, waarin de teksten te vinden zijn die op zijn zaak betrekking hebben, naar de zitting mede te nemen en deze editie bewijst dan ook bijzonder grote diensten aan de balie.

De stof is volledig bijgewerkt tot op 1 januari 1965.

BALIELEVEN

Congres der Italiaanse advocaten te Milaan

Om de twee jaar wordt in Italië een nationaal congres van de advocaten georganiseerd.

8 januari 1966 :

Hieraan nemen van rechtswege deel twee officiële vertegenwoordigers van elke balie, hetzij een 600-tal confraters, naast de vrije ingeschrevenen.

De belangrijkste balies komen aan de beurt en dit jaar zou het congres te Milaan doorgaan.

De Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen had verleden jaar het idee gehad de stafhouder uit Milaan, onze confrater Bazeggio uit te nodigen.

Men weet dat deze vertegenwoordigd was door Mr. Toffoletti dewelke hier zulke sympathieke indruk maakte en zulke goede herinnering meedroeg uit Antwerpen dat hij een zeer enthousiaste vertegenwoordiger is in Milaan van de «Vlaamse Conferentie der Balie van Antwerpen».

Hieraan is het allicht te wijten dat met zulke vriendelijkheid werd aangedrongen bij ons opdat de Vlaamse Conferentie een vertegenwoordiger zou zenden naar het congres, hetwelk een ganse week in beslag nam en naast, tussen en na de verschillende congresbesprekingen, een aantal activiteiten had voorzien.

De opening had plaats op maandag 13 september in aanwezigheid van de minister van justitie, hetgeen aanleiding heeft gegeven tot een zeer hevig incident: in Italië schijnt men ook een Voorzorgskas voor advocaten te hebben dewelke 1.000.000 lire moet afdragen aan de Italiaanse Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

Vanzelfsprekend wordt hiertegen zeer hevig geprotesteerd en moest de minister het ontgelden.

Temidden der deelnemers aan het congres en hun talrijke familieleden bevonden zich de vreemde vertegenwoordigingen uit Brussel, Zwitserland en Frankrijk.

De referaten die in de voormiddag en in de namiddag plaats hadden werden in twee verschillende zalen gehouden en hoofdzakelijk gesplitst: strafrechtelijk/burgerlijk.

Elk onderwerp werd door een bepaald spreker voorbereid en elke confrater mocht zich als woordvoerder aanmelden, hetgeen natuurlijk met overvloed geschiedde. Er werd een zeer sterke hand gehouden aan de maximumduur van de interpellatie tot 10 minuten.

Het ging over volgende onderwerpen:

1. Hervorming van magistratuur en benoeming der magistraten: zij recruteert zich in Italië niet uit de balie. De meeste jonge doctors in de rechten die vooral uit het Zuiden afkomstig zijn, schrijven in voor een reeks examens. Zij kunnen moeilijk een andere taak op zich nemen omdat ze nooit tevoren weten wanneer de examens plaats hebben en deze veel voorbereiding vragen. Indien zij deze dan met succes afleggen, moeten zij twee, drie jaar dienst doen als substituut in een of andere ver afgezonderde plaats met een zeer geringe wedde. Zo duurt het 7 à 8 jaar vooraleer zij in de een of andere interessante plaats belanden.

Het feit dat de wedde laag blijft, draagt ertoe bij dat zij aan prestige missen. Men zegt ook van hen dat zij het recht onvoldoende beheersen, onvoldoende contact hebben met de balie, tenzij dan met jongere stagiairs die ook uit hetzelfde zuiden afkomstig zijn. Zo zeggen de Milanese confraters ironisch dat «la langue du palais de justice à Milan est le napolitain».

2. De hervorming van de rechtsstudies: deze nemen vier jaar in beslag en zijn vanaf het eerste jaar volledig gewijd aan zuiver juridische vakken. Cursussen voor algemene vorming kent men er niet.

3. Bepaalde collectieve overeenkomsten tussen patroonsorganisaties en syndicaten komen in strijd met bepaalde principes van het burgerlijk recht. In hoever mag dit?

4. Hervormingen qua procedure zowel strafrechtelijke als burgerlijke.

5. De volledige scheiding van de burgerlijke aansprakelijkheid en de strafrechtelijke: een zeer sterke tendens, geleid door het meest opvallende tijdschrift, is op dit punt voorstander van een afzonderlijke procedure met afzonderlijke rechtsmachten voor elk van de twee soorten aansprakelijkheden.

6. Het toetreden tot de balie werd ook druk besproken: een werkelijke stage kent men niet. Hij die

advocaat wil worden wordt op een tabel ingeschreven en mag van af dit ogenblik in verzoening en in vrede-gerechtigdaken pleiten.

Na een zekere tijd moet hij een examen afleggen, maar dit hangt volledig af van elke balie. Zo zegt men in het noorden dat in het zuiden elkeen zonder de minste moeilijkheid advocaat wordt, des te gemakkelijker omdat een groot deel van deze jonge confraters dan toch naar het noorden komen om een carrière te beginnen. Men klaagt dan over het gebrek aan traditie, het gebrek aan waardigheid, enz. bij deze jonge zuiderse confraters.

Andere problemen: cumul tussen professoraat en advocatuur; voorzorgskas, enz.

Milaan is vanzelfsprekend een zeer drukke stad, die, naar men zegt, voor een groot deel instaat voor de economie van gans Italië. Voor 1.800.000 inwoners zijn er 3.500 advocaten. Steden op 20 à 30 km. afstand gelegen, behoren reeds tot een afzonderlijke balie. Men neemt wel aan dat tussen de 3.500 confraters er zes à zevenhonderd zijn die slechts theoretisch advocaat zijn en in werkelijkheid aan politiek, journalisme, enz. doen. Controle is moeilijk maar men heeft zich vorgenommen vanaf volgend jaar een onderzoek in te stellen naar de ingeschrevenen om te oordelen over het al of niet in stand houden van hun inschrijving.

Weinig confraters zijn geassocieerd. De meeste hebben hun bureau buiten hun particuliere woning en schijnen minder hard te werken dan wij, al beweren zij wel dat zij het zeer druk hebben. Zij hebben blijkbaar meer personeel en schijnen beter geholpen te zijn dan wij door «procuratoren» hetgeen ongeveer overeenstemt van onze avoués.

De erelonen lijken hoger te liggen dan bij ons. Zij hebben ook een zeer goed uitgewerkt systeem in verband met het nazicht van erelonen en het invorderen ervan. Zij voeren deze uit tegen cliënten die niet betalen en mogen trouwens hun cliënten wissels laten tekenen bij het begin van de procedure dewelke zij dan bij een bank disconteren.

De doorsnee milanese advocaat schijnt het zeer streng op te nemen wat betreft de principes en de traditie. De verhoudingen met de cliënten zijn menselijker dan bij ons; de vriendschapsbanden en de zakenrelaties lopen door elkaar.

Sociaal gezien schijnen zij welstellender te zijn dan wij. Zij ontmoeten elkaar zeer weinig buiten de balie en elkeen leeft in zijn milieu.

Ze zijn uiterst vriendelijk voor de vreemdelingen maar over Europa werd weinig gezegd. Zij spreken trouwens opvallend weinig talen. Invloedrijke advocaten uit Sicilië, Rome en Napels spreken geen woord Frans. Het Engels trekt hen nog veel minder aan en in werkelijkheid schijnen zij weinig zaken in het buitenland te hebben. Van de Amerikanen houden zij niet en in elk geval denken zij er niet aan Amerikaanse advocatenbureaus toe te laten zich in Italië te vestigen.

De organisatoren van het Congres schenen over grote middelen te beschikken: verzorgde ontvangsten bij officiële lichamen voor de congressisten en hun families; uitvoering in de Scala, bezoek aan musea en uitstappen naar het Como-meer enz. Wat het meeste trof was hun verregaande vriendelijkheid: confraters met drukke praktijk sloten hun bureau om ten dienste te staan van de confraters van de morgen tot de avond, vol sympathie en met de hun eigen charme. Deze ingesteldheid laat ons toe te zeggen dat hun interesse meer gaat naar de «Europese confrater» dan naar het «Europees recht».

MEDEDELINGEN

PRO CIVITATE Prijs Recht en Economie 1966

Reglement

Artikel 1 — Door het Gemeentekrediet van België wordt een prijs «*Pro Civitate*» ingesteld, bestemd om waardevolle, onuitgegeven en oorspronkelijke werken omtrent het administratief, juridisch, sociaal en economisch leven van de Belgische gemeenten en provincies, alsook van de Belgische regionale en lokale publiekrechtelijke organismen, te bekronen.

Artikel 2 — De prijs wordt om de twee jaar toegekend, beurtelings aan een in het Frans en een in het Nederlands opgesteld werk.

Artikel 3 — De prijs bedraagt 50.000 fr. in speciën. Hij mag niet worden verdeeld. Hij zal niet vermeerderd worden indien hij voor één of meer tweejaarlijkse periodes niet toegekend werd.

Op voorstel van de commissie belast met het beoordelen van de ingezonden werken kan het Gemeentekrediet van België beslissen het bekroonde werk, op zijn kosten, uit te geven in de verzameling «*Pro Civitate*».

Artikel 4 — Komen alleen in aanmerking de onuitgegeven werken opgesteld in de Franse of Nederlandse taal die niet reeds met een andere prijs of in een officiële wedstrijd werden bekroond.

De uitsluiting geldt ook voor werken die bekroond werden tijdens universitaire wedstrijden of tijdens proeven tot het bekomen van reisbeurzen. Op de regel dat enkel onuitgegeven werken in aanmerking komen wordt alleen uitzondering gemaakt voor de thesissen waarmee hun auteur een universitaire diploma heeft behaald, diploma waarvoor de druk van een thesis werd vereist.

Artikel 5 — Indien de mededingers houders zijn van een academische titel, mogen zij deze niet sedert meer dan vijftien jaar hebben bekomen.

Artikel 6 — Drie getypte exemplaren van de werken moeten worden gezonden aan het Gemeentekrediet van België (Bankstraat 13, Brussel 1) met de vermelding «*Prijs Pro Civitate*», vóór de datum welke voor elke tweejaarlijkse periode door affiches en anders zal worden bekendgemaakt.

Artikel 7 — De beoordeling van de werken wordt toevertrouwd aan een beoordelingscommissie, te dien einde aangesteld voor elke periode van twee jaar.

Artikel 8 — Een lid van de commissie brengt voor de commissie een geschreven verslag uit over de ingezonden werken. De commissie komt dan bijeen voor de vergelijking van de verslagen van haar leden en spreekt zich uit over de toekenning van de prijs.

Een collectief verslag van de commissie, met haar voorstellen, wordt dan voorgelegd aan de Directie van het Gemeentekrediet van België.

Artikel 9 — Van de al dan niet bekroonde werken mag de inzender een exemplaar terugvorderen. De andere worden niet teruggegeven.

Artikel 10 — Over alle bij dit reglement niet voorziene toepassingsgevallen wordt, na raadpleging van de beoordelingscommissie, beslist door het Gemeentekrediet van België.

Krachtens artikel 2 van het reglement is de prijs in 1966 voorbehouden aan werken opgesteld in het Frans.

Krachtens artikel 6 van het reglement werd de uiterste datum voor het indienen der werken tot het bekomen van de prijs «*Pro Civitate 1966*» vastgesteld op 1 juli 1966.

Suggesties van te behandelen onderwerpen.

De grootte van de gemeenten, fusies, intercommunales, federaties; gemeenten, financiële autonomie, administratieve autonomie; de gemeenten en de taalwetgeving; gemeentelijke autonomie en stedenbouw; het openbaar en het privaat domein der gemeente; de rol en taken van de stadscentra - de lasten eraan verbonden; economische uitrusting van het territorium en lokaal bestuur; het lokaal bestuur en de industriële reconversie; de lokale overheid en de cultuuroverzorging; de kwalificatie van het provinciaal belang; evolutie van het gouverneursambt; het institutioneel probleem van de openbare onderstand; de gemeente en de gezondheidszorg; de wet van 2 april 1965 tot wijziging van de wet van 27 november 1891 op de openbare onderstand; kritische studie over de ontwikkeling der intercommunales; evolutie van het begrip openbaar nut in de onteigeningswetgeving; evolutie van het begrip voorafgaande schadeloosstelling in de onteigeningsprocedure; het oprichten van vennootschappen (in het bijzonder de v.z.w.) door de lokale besturen.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Gemeenterecht, jrg. 1965, nr 9, Stedebouw. — Boekbespreking.

Jura Falconis, jrg. 1964, nr. 3.

Tanghe P., Congolees ingrijpen. — Brouns H., Het probleem van de grondwetsherziening. — Enkele studenten. Interview met Prof. Van Hee. — Vermaerke R., Zin of Onzin van de Jury-Rechtspraak. — Herten P., Sinds 1 mei 1964.

Rechtsgeleerdmagazijn Themis, jrg. 1965, nr. 5.

Van Raalte E., Het Koninklijk Huis en zijn leden. — Bockwinkel A., Samenloop en ne bis in idem in verschillende banen.

Arbitrale Rechtspraak. — jrg. 1965, nr. 535.

Zonderland P., Het bindend advies getoetst.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1965, nr. 33.

Van Goethem J.A.J.M., Over kentekenbewijzen, het Ontwerp-Belinfante en het Ontwerp Meijers. — Van den Aardweg G.J.M. en Dorpmans J.A.M., De psychologie van de delinkwent; enkele nieuwere inzichten. — Nierstrasz C.J., Het originele wetsexemplaar. — Rutgers van der Loeff M., De voorlopige hechtenis. — Gorter W.S.A.N., Een wereldacademie?

Jurisprudence du Port d'Anvers. — jrg. 1965 nr. 5 en 6. — Rechtspraak.

Annales de Droit, jrg. 1965, nr. 3.

Huberlant Ch., Les mécanismes institués pour combler les lacunes de la loi. — Renaud J.G., Phénoménologie et philosophie du droit. — Raucourt L., L'article 866 du code civil et les biens de famille. — Rigaux F., L'application du droit communautaire par les juridictions belges.

Journal des Tribunaux, jrg. 1965 nr. 4502.

Constant J., La protection sociale et judiciaire de la jeunesse.

Recueil Dalloz (Paris), jrg. 1965, nr. 31.

Pelier J., De l'exécution des jugements prononçant la suspension du permis de conduire.